

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 3 – 4 (556 – 557) година XLIV

14 април 2026 година

Невидимите конструкции, които държат света цял

Нови хоризонти на сътрудничеството
между Пловдивския университет и БАН

На стр. 2

Европейско признание за иновация на
екип от Педагогическия факултет

На стр. 6

Трима възпитаници на ПУ са отличени с
националния приз „Студент на годината“

На стр. 3

На стр. 8

Над 4500 абсолвенти се дипломираха в пловдивската алма-матер

В Броя ще прозетете още:

- ▶ Световноизвестни експерти в ядрената енергетика се срещнаха със студенти от ФТФ
- ▶ Отборът на Факултета по математика и информатика спечели състезанието „Аз знам повече“
- ▶ Гравитацията – от ябълката на Нютон до гравитационните вълни на Айнщайн
- ▶ Ден на професиите в Пловдивския университет
- ▶ (Не)провокирани (раз)мисли за 3 март
- ▶ Стартира обучителната програма „Университетът в полето на научните изследвания и мрежи“
- ▶ Университетът бе домакин на международна среща, свързана с кариерното развитие
- ▶ Academia Iuventutis посрещна новозачислените докторанти

Нови хоризонти на сътрудничеството между Пловдивския университет и Българската академия на науките

На 27 март 2026 г. ректорът на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ проф. д-р Румен Младенов и останалите членове на академичното ръководство посрещнаха делегация от Българската академия на науките, ръководена от председателя ѝ чл.-кор. Евелина Славчева.

Повод за посещението беше подписването на ново споразумение за сътрудничество и взаимодействие между двете институции, включващо обединяване на усилията в обучението, развитието и утвърждаването на младите учени, докторантите и постдокторантите и създаването на продуктивна среда на взаимно споделяне на опит и осъществяване на съвместни дейности.

Във фокуса на разговора бяха и нови възможности за подготовка на съвместни научноизследователски проекти, споделяне и популяризиране на информация от взаимен интерес, както и организиране на съвместни научни форуми и инициативи с използване на ресурсите на университета и академията.

Чл.-кор. Евелина Славчева и проф. Румен Младенов след подписването на договора за сътрудничество

Представителите на двете институции, които присъстваха на срещата

Проф. Славчева подчерта ролята на Пловдивския университет като водеща научноизследователска организация със сходни на БАН експериментални полета и аналитичен профил. Проф. Младенов откри потенциал на двете партньорски институции за разгръщане на задълбочен и разнообразен академичен обмен.

На срещата присъстваха и проф. д-р Антония Стоянова, директор на Центъра за обучение към БАН, заместник-ректорите на Пловдивския университет проф. д-р Пламен Стоянов, проф. д-р Станимир Кабаиванов, доц. д-р Борян Янев, проф. д-р Теменужка Йовчева, проф. д-р Владимир Ангелова, председателят на Общото събрание на ПУ доц. д-р Мария Стоянова, проф. д-р Невена Милева – директор на поделението „Научна и приложна дейност“.

Областният управител проф. Владислав Попов се срещна със студенти от ПУ и разясни въпроси, свързани с дейността на институцията и възможността за практики в нея

Студенти от Пловдивския университет и техни преподаватели гостуваха на 19 март 2026 г. в Областната администрация – Пловдив, за да се запознаят с работата на различните отдели и дирекции и да разберат каква е ролята на областните управи в структурата на управлението на страната и как те си взаимодействат с правителството, министрите, териториалните институции и общините от съответната област.

Студентите от направленията „Право“, „Администрация и управление“, „Политически науки“ и „Национална сигурност“ и преподаватели от Факултета по икономически и социални науки (ФИСН) доц. Веселина Жекова и д-р Андрей Велчев бяха посрещнати лично от областния управител на Пловдив проф. Владислав Попов.

„Днес отваряме вратите си за вас, за да видите как функционира на практика администрацията, какви са нейните приоритети и преки задачи – не на теория, а в реална работна среда. Няма да ви четем лекции, а ще ви отведем при експертите, за да може да получите отговори на въпросите си“, заяви проф. Попов. Той подчерта готовността на Областната администрация – Пловдив, да продължи менторските си програми и стажове, по които редица млади специалисти вече са започнали работа в институцията.

Особено интерес предизвикаха темите, свързани с изборния

Момент от гостуването на студентите в Областната управа

процес. Студентите се интересуваха най-вече от организацията и провеждането на вота, конкретните задачи на Областната администрация в Пловдив, както и ролята и правомощията на двете районни изборителни комисии. Проф. Попов разясни стъпките по подготовката на изборите, взаимодействието между институциите и механизмите, които гарантират прозрачност, законност и нормално протичане на изборния ден.

Своеобразни гидове в „дебрите“ на администрацията бяха главният секретар Николай Аджеларов, един от най-опитните служители, както и младите юристи д-р Вержин Хугасян, Иванка Иванова и Емилия Моллова.

Интересна и полезна за студентите от специалността „Административно управление“ беше и срещата със заместник областния управител Цветомир Цветков, възпитаник на техния факултет по (ФИСН), магистър по международна сигурност и бакалавър по политология. Те коментираха с него основно теми, свързани с местното самоуправление, мястото и функциите на районните кметства и въпроси, свързани с организацията на изборите на ниво община и район.

Студентите от специалността „Национална сигурност“ проявиха най-

Трима възпитаници на Университета са победители в националния конкурс „Студент на годината“

За втора поредна година възпитаници на Пловдивския университет спечелиха награди в 3 категории от престижния национален конкурс „Студент на годината“, организиран от Националното представителство на студентските съвети и под патронажа на Министерството на образованието и науката. Тържествената церемония по награждаването на отличените студенти се проведе на 27.03.2026 година в Техническия университет в София.

Наградата в категорията „Докторант на годината“ беше присъдена на Елка Петрова от Филологическия факултет, която на два пъти е била избирана и за „Студент на годината“ в областта на хуманитарните науки (съответно през 2018 и 2019 г.). Отличieto и връчи доц. д-р инж. Ивайло Симеонов – кмет на община Елин Пелин и

Елка Петрова

Илина Пикова

Евгений Караланов

Част от делегацията на Пловдивския университет

председател на НПСС през периода 2000 – 2002 година.

В категорията „Природни науки, математика и информатика“ отличието заслужи студентката по молекулярна биология Илина Пикова, която получи наградата от доц. Илия Гътовски – главен секретар на НПСС през мандата 2008 – 2009 година.

Третокурсникът Евгений Караланов спечели приза „Студент на годината“ в категорията „Правни науки“, а наградата му връчи проф. Мария Славова – главен редактор на двуезичното списание

„Правен преглед“.

Още няколко студенти от пловдивската алма-матер бяха в призовата тройка на отделните категории: Ванеса Койчева от Физико-технологичния факултет – второ място в „Природни науки, математика и информатика“; Рая Ганчева от Философско-историческия факултет – второ място в „Хуманитарни и социални науки“; на трето място бяха класирани: Веселина Петрова – „Педагогически науки“; Николай Боев – „Хуманитарни и социални науки“; Мария Гинева – „Правни науки“; Димитрина Стойчева – „Студент доброволец на годината“.

Тазгодишният голям приз „Студент на годината“ беше връчен от министъра на образованието и науката проф. Сергей Игнатов на петокурсничката по архитектура от Университета по архитектура, строителство и геодезия Ивана Каменова, която има участия в международни и национални конкурси и множество други постижения.

Националният приз „Студент на годината“ е учреден през 2006 г. по инициатива на Общото събрание на Националното представителство на студентските съвети в България и се организира съвместно с Министерството на образованието и науката.

Конкурсът има мисията да популяризира постиженията на българските студенти пред българската общественост, връчвайки награди във всички области на висшето образование.

Студентите трябва да докажат своите постижения, представяйки документи за постигнатите резултати в научната, културната, спортната или друга дейност, свързана с образователния процес на национално и международно ниво.

Жури от водещи експерти от всички области на образованието определя призьорите в отделните категории.

➔ От стр. 2

Областният управител проф. Владислав Попов се среща със студенти от ПУ...

голям интерес към темата за реакцията при бедствия. Те попитаха какви са конкретните ангажименти на областния управител при различни природни кризи. Експертите обясниха, че именно областният управител координира работата на щабове при наводнения, пожари, земетресения, здравни и епизоотични ситуации и при необходимост привлича съставните части на Единната спасителна система – пожарна, полиция, спешна медицинска помощ, доброволни формирования и службите за гражданска защита.

Допълнително беше разяснено, че областният управител има правомощието да предложи задействане на системата BG Alert – националната система за ранно предупреждение и оповестяване на населението. Чрез нея гражданите получават спешни съобщения на мобилните си телефони при непосредствена опасност, като целта е да бъдат информирани бързо и едновременно за мерките, които трябва да предприемат за своята безопасност.

Текстът е публикуван на сайта на Областната администрация – Пловдив

**Доц. д-р Станимир
Манолов**

Невидимите конструкции, които държат света цял

Когато погледнем света около себе си, виждаме форми, материали и структури – планини, сгради, живи организми. Всичко изглежда стабилно, подредено и сякаш очевидно. Но онова, което наистина държи тази реалност заедно, остава невидимо. Под повърхността съществува цяла архитектура от взаимодействия между атоми и молекули – сили и закономерности, които не можем да възприемем директно, но които определят формата, стабилността и поведението на материята.

Обикновено свързваме стабилността с нещо голямо и видимо – гравитацията, масивните материали или човешката архитектура. Но на най-фундаментално ниво реалността се поддържа от нещо много по-фино – взаимодействията между атомите. Химичните връзки са първите „конструктивни елементи“ на този невидим свят. Те позволяват на атомите да се свързват в молекули, а на молекулите – да изграждат вещества, материали и живи системи. Ковалентните връзки възникват, когато атомите споделят електрони, и именно чрез тях се образуват огромната част от познатите ни вещества – от водата до сложните органични молекули. В основата на това разнообразие стои въглеродът – елементът, който може да създава сложни мрежи от връзки и да изгражда молекулите на живота. Йонните връзки създават стабилни кристални структури, а металните връзки обясняват защо металите провеждат електричество и топлина.

Особено показателен е примерът с въглерода. Един и същ елемент може да съществува като диамант – един от най-твърдите материали, или като графит – мек материал, използван в моливите. Разликата не е в атомите, а в начина, по който те са свързани. Това ясно показва една фундаментална идея: свойствата на материята не зависят само от това какво съдържа, а от това как е организирана.

Освен силните химични връзки съществува и второ, по-фино ниво на организация – слабите взаимодействия между молекулите. Водородните връзки например са отговорни за уникалните свойства на водата и дори за стабилността на ДНК. Те обясняват защо при замръзване водните молекули се подреждат в кристална решетка с по-голямо разстояние помежду си, което увеличава обема и намалява плътността на леда спрямо течната вода. Ван дер Ваалсовите сили, макар и изключително слаби поотделно, в огромен брой създават реални ефекти – именно те позволяват на геконите да се задържат по гладки повърхности без никакво лепило. Дори още по-фини взаимодействия, като π-π взаимодействията, играят важна роля в подреждането на молекулите и намират приложение в съвременни технологии, като органичните електронни устройства.

Една от най-впечатляващите идеи в съвременната химия е самоорганизацията – способността на молекулите сами да се подреждат в сложни структури без външен контрол. Клетъчните мембрани се формират спонтанно, протеините се нагъват в специфични триизмерни форми, които определят тяхната функция, а мицелите позволяват на сапуна да „улавя“ мазнини и да ги отстранява с вода. Животът не е глобен отвън – той възниква чрез тези процеси на взаимодействие и подреждане.

В този контекст самото понятие „връзка“ се оказва по-скоро удобна метафора, отколкото реално описание. В химията говорим за различни видове връзки, но в действителност няма физически нишки или лепило, които да държат атомите заедно. Съществуват електромагнитни полета, разпределения на електрони и енергийни състояния. Това, което наричаме „връзка“, е стабилно състояние на привличане – конфигурация, при която системата е достигнала по-ниско енергийно равновесие. Атомите не се „свързват“ в буквалния смисъл – те се привличат до точката, в която вече не е нужно да се движат повече.

Тази идея се простира далеч отвъд химията. От кристалите до живите клетки – редът не е наложен отвън, а възниква от множество локални взаимодействия. Формата не е предварително зададена – тя е резултат от динамичен баланс. Дори на човешко ниво думата „връзка“ подвежда. Казваме, че хората имат връзки помежду си – социални, емоционални, професионални. Но и тук няма нищо статично. Има гравитация на интереси, резонанс на

Предлагаме вариант на лекцията „Невидимите конструкции, които държат света цял“, изнесена на 27 март 2026 година от доц. д-р Станимир Манолов от Химическия факултет в рамките на интердисциплинарния лекториум „Архитектура на невидимото“. Това беше първата от новия цикъл лекции, организиран от Университетския център за работа с млади учени, докторанти и постдокторанти *Academia luventutis*.

Доц. д-р Станимир Петров Манолов е преподавател в катедра „Органична химия“ към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Научната му дейност е насочена към синтез и охарактеризиране на нови органични съединения, съдържащи фармакофорни фрагменти с потенциална биологична активност. Изследванията му обхващат разработването и оптимизирането на съвременни синтетични стратегии, структурното характеризирание на получените съединения чрез спектрални методи, както и оценка на тяхната биологична активност посредством съвременни *in silico* и *in vitro* подходи, с акцент върху прилагането на иновативни и екологосъобразни технологии. В рамките на тези изследвания са разработени концепции и подходи за получаване на хибридни молекули чрез рационално комбиниране на утвърдени фармакофори с цел модифициране и оптимизиране на техните биологични свойства. По-новите резултати включват синтез и изследване на серии органични съединения, като производни на фенетиламини, едаравон, амфетамин и тетрахидроизохинолини, функционализирани с представители на профените (ибупрофен, кетопрофен, напроксен, флурбипрофен, карпрофен и др.). Получените резултати очертават перспективи за създаване на нови биоактивни молекули, като част от тях демонстрират изразена биологична активност, благоприятен токсикологичен профил и потенциал за последващо фармакологично развитие.

ценности, взаимно усилване или отслабване на присъствия. Това, което усещаме като „връзка“, е устойчив модел на привличане във времето. „Връзката“ е име, което даваме на стабилността. „Привличането“ е процесът, който я създава.

От гледна точка на „архитектурата на невидимото“ това променя всичко. Ако мислим света като изграден от връзки, ние търсим елементи и начина, по който те са съединени. Но ако мислим света като изграден от полета на привличане, тогава структурата не е нещо, което съществува отделно от взаимодействията — тя е самото взаимодействие.

Няма скелет зад реалността. Има напрежение, което се самобалансира.

Това означава, че стабилността е винаги временна, винаги условна. Всяка „връзка“ може да бъде разпадната не защото нишката се къса, а защото балансът на привличанията се променя. Енергията, контекстът, средата – всичко участва.

В този смисъл светът не е конструиран. Той непрекъснато се конструира.

И ако трябва да се преформулира основната теза: не съществуват връзки като обекти. Съществуват само отношения като процеси.

Това, което държи света цял, не е мрежа от фиксирани съединения, а непрекъснато действащо поле на привличане — невидима динамика, която създава и поддържа формите, които възприемаме като стабилни.

Невидимите конструкции, които държат света цял, не са връзки, а непрекъснати взаимодействия в баланс.

Academia Iuventutis посрещна новозачислените докторанти на Пловдивския университет

На 26 март 2026 г. в зала „Компас“ се състоя официалното посрещане на новозачислените докторанти. Специално приветствие от името на академичното ръководство на Пловдивския университет отправи проф. д-р Теменужка Йовчева, заместник-ректор по научноизследователската дейност. В своето обръщение тя подчерта, че докторантурата не е просто образователна степен, а призвание, изискващо дръзновение и висока етика, като увери младите колеги в пълната подкрепа на

Проф. Теменужка Йовчева приветства докторантите

Доц. Ивелин Моллов

университетското ръководство.

В рамките на срещата директорът на Центъра за работа с млади учени, докторанти и постдокторанти – проф. д.ф.н. Любка Липчева-Пранджева, запозна присъстващите в детайли с дейността на центъра. Тя представи широкия спектър от възможности за научно развитие, които структурата предлага, за да улесни процеса на обучение. За да бъде преходът към докторантския живот още по-плавен, координаторът на центъра демонстрира на младите учени как бързо и лесно могат да открият цялата необхо-

дима информация онлайн.

Централен акцент в събитието бе и представянето на възможностите за научна изява чрез специализираните университетски издания:

- сборника „Докторантски дебюти“ – издание, посветено на първите научни разработки на докторантите;
- поредицата „Academia Iuventutis“ – платформа за монографични изследвания на успешно защитилите докторанти.

Програмата продължи с вдъхновяваща лекция на доц. д-р Ивелин Моллов от Биологическия факултет на тема „Първи стъпки в науката: компас за докторанти“. Той сподели ценен практически опит и насоки, които да служат като ориентир за младите учени в морето от методологически и изследователски предизвикателства, пред които се изправят в началото на своята кариера.

Събитието завърши с дискусия, в която новите докторанти обмениха идеи и получиха отговори на въпросите си, поставяйки началото на едно ново приятелство.

Десет изтъкнати изследователи от чуждестранни висши училища ще се включат в обучителната програма

„Университетът в полето на научните изследвания и мрежи“

С лекции на проф. д-р Благовест Златанов от Хайделбергския университет в Германия стартира обучителната програма „Университетът в полето на научните изследвания и мрежи“, която включва демонстрационни лекции на 10 изтъкнати изследователи и ще продължи до края на месец май.

Обучители са изявени учени и университетски преподаватели от чуждестранни университети с утвърдени практики в научноизследователската и проектната дейност. Инициативата е на Катедрата по история на литературата и сравнително литературознавие в партньорство с катедрите при Филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и със съдействието на поделение „Научна и приложна дейност“ по проекта BG-RRP-2.004-0001-C01 „Дигитални устойчиви екосистеми – технологични решения и социални модели за устойчивост на екосистеми (ДУЕкоС)“ (международно сътрудничество).

Програмата е насочена към студенти, докторанти, преподаватели и административен персонал, както и към всички заинтересувани от проблематиката на обучението. На участниците ще бъдат издадени сертификати.

Проф. д-р Благовест Златанов

Ето и предстоящите лекции:

МЕСЕЦ АПРИЛ

- доц. д-р Каталина Пую (Университет в Букурещ, Румъния),
- д-р Христина Марку (Университет в Комотини, Гърция);

МЕСЕЦ МАЙ

- проф. д-р Галин Тиханов (Куин Мери коледж, Лондон, Великобритания),
- д-р Аделина Ангушева (Университет на Манчестър, Великобритания),
- проф. д-р Илиана Кръпова (Университет Ка' Фоскари – Венеция, Италия),
- проф. д-р Елизабет Шоре (Университет във Фрайбург, Германия),
- проф. д-р Мачей Кшемински (Държавна академия за приложни науки във Влоцлавек, Полша),
- доц. д-р Мария Дудаш (Университет ЕЛТЕ, Будапеща, Унгария),
- проф. д-р Хюсеин Мевсим (Анкарски университет, Турция).

Европейско признание за иновация на университета

Разработеният от екип на Педагогическия факултет към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ електронен портал в подкрепа на благополучието на педагогическите специалисти беше представен на официалната образователна платформа на Европейската комисия – School Education Gateway:

<https://school-education.ec.europa.eu/en/teach/teaching-materials/supporting-wellbeing-educators-bulgaria>

В основата на инициативата за създаване на портала за психично здраве, превенция на бърнаут синдрома и устойчивост в образователната сфера стои проф. д-р Юрий Янакиев, чиято научна и приложна работа е именно в тези области. „Публикуването на разработката в платформата на Европейската комисия представлява значимо международно признание и доверие към научно-приложната дейност на университета“, коментираха от Педагогическия факултет.

Проф. д-р Юрий Янакиев

School Education Gateway популяризира иновативни и научнообосновани решения с доказана практическа стойност, подбрани заради тяхното въздействие и приложимост в европейски контекст.

„Тази висока оценка утвърждава Педагогическия факултет като генератор на образователни иновации и утвърждава ролята на Пловдивския университет като активен участник в развитието на съвременни политики и практики за подкрепа на образователната общност“, подчерта деканът проф. Владимира Ангелова.

Електронният портал за диагностика и превенция на риска от бърнаут синдром и развитие на устойчивост при педагогическите специалисти се финансира от Министерството на образованието и науката по Националната програма „Профилактика и рехабилитация на педагогическите специалисти“.

Връчена бе наградата Студент на годината на Педагогическия факултет

Новият носител на престижното отличие „Студент на годината 2025“ на Педагогическия факултет е Борис Русев, студент в IV курс, „Специална педагогика“. Наградата бе връчена от декана проф. д-р Владимира Ангелова на тържествената церемония, която се проведе на 10 март 2026 г. във фоайето пред Първа аула на Пловдивския университет.

Носителят на наградата заедно с членовете на факултетното ръководство

Наградата се присъжда за високи академични постижения, активна обществена дейност и значим принос за развитието на студентската общност и академичния живот на факултета. Отличието е символ на признание към студенти, които със своята ангажираност и инициативност допринасят за утвърждаването на ценностите на университетската общност. Призът е специална статуетка – бухал, изработен от известния скулптор Сейфетин Шекеров – Сефо. Бухалът е традиционен символ на мъдростта и знанието – ценности, които стоят в основата на университетското образование и мисията на Педагогическия факултет.

Борис Русев е студент в редовна форма на обучение, показал е отличен успех, участва активно в студентското самоуправление и работи целенасочено в подкрепа на приобщаващото образование.

Той е член на Управителния съвет на Студентския съвет към

Разяснителна кампания за правата на студентите, когато са в чужбина

С голям интерес студенти от ПУ „Паисий Хилендарски“ се включиха в разяснителна среща с експерти от териториалното звено на Здравната каса в Пловдив. Целта на срещата беше младите хора да бъдат запознати с правата и задълженията си в случаи на обучение, бригада или почивка извън страната. Бяха представени основните изисквания за уреждане на здравноосигурителния статус, както и видовете медицинска помощ, до които студентите имат достъп при спазване на съответните процедури и използване на необходимите документи.

В рамките на инициативата студентите, проявили интерес, получиха съдействие за инсталиране на мобилното приложение eЗдраве, като бяха разяснени неговите функции и начините за проследяване на личното здравно досие.

Споделената информация бе много полезна за присъстващите студенти

Пловдивския университет, заместник-председател на Факултетния студентски съвет и председател на Клуб „Приобщаващо образование“.

Сред реализираните от него инициативи са организирането на образователни и благотворителни събития, участие в национални конференции, както и активна работа с институции и неправителствени организации в областта на приобщаващото образование и социалната подкрепа. Той е и учредител на сдружението „Мобилен център за приобщаване и развитие – Пловдив“, насочено към реализиране на устойчиви социални инициативи.

(Не)провокирани (раз)мисли за 3 март. За Свободата – тук и сега, в нас и отвъд нас

Доц. д-р Русалена ПЕНДЖЕКОВА-ХРИСТЕВА

В днешния ден за СВОБОДАТА ще про(обез)звучат и ще се на(пре)пишат слова. Ще бъдат тържествени, патетични, внимателно подредени (вероятно сглобени от бездушно програмирано съдържание?!). Ще звучат силно и ще крещат. А може би именно в тази сила и крясък ще се крие тяхната слабост. Защото колко от тези думи ще бъдат (про)мислени, а не просто (из)говорени? Колко от тях няма да бъдат (обру/пору)гани още в мига на произнасянето им – от озверяло вкочпчени в собствената си (не)свобода (псевдо)патриоти, (псевдо)държавници, (псевдо)човеколюбци и всякакви (псевдо)герои на нашето без(времие)?

Свободата не обича да бъде викана. Тя не търпи да бъде употребявана. Когато я произнасяме твърде често, започваме да я изтриваме. Когато я повтаряме механично, тя се свива и остава някъде дълбоко – там, където думите нямат достъп. Тя не е удобна поза пред историята.

Свободата е вътрешна вертикала. Тя е онази невидима ос, около която се подреждат мислите, думите и действията ни. Когато тази ос се изкриви, всичко останало започва да изглежда нормално – дори про(под)мяната. Колко лесно заменяме СВОБОДАТА с нейното отражение. Наричаме страха си „разум“. Наричаме мълчанието си „(не)конфликтност“. Наричаме компромиса си „добриване“. И така, почти неусетно, се настаняваме в собствената си не(СВОБОДА) – подредена, оправдана, обяснена.

Свободата не изчезва изведнъж. Тя се стопява в малките отстъпки. В тихото съгласие. В умората да отстояваш. Без(времието) не е просто исторически период. То е състояние на духа, в което ценностите губят тежест, а думите – смисъл. Защото СВОБОДАТА е привилегия за малцина избрани.

Какво е СВОБОДАТА? Плам? Отговорност? Болка? Тя е всичко това.

Тя е способността да застанеш зад избора си дори когато той те изолира. Тя е куражът да не предадеш почтеността си дори когато това струва удобството ти. Тя е отказът да участваш в лъжата дори когато тя е масова.

Моята СВОБОДА е единението между мисъл и действие. Тя е моралната хигиена, с която подбирям идеите, хората и каузите, които допускам до себе си. Тя е работата, която безумно обичам, защото чрез нея оставам цяла. Тя е надеждата, че младите ще пометат като ураган наслоената помия на привидностите. Тя е тихото, но твърдо „не“, когато всичко наоколо настоява за съгласие. И не – не (про/пре)давам свободата си. Не я разменям за сигурност. Не я предоговоря срещу спокойствие. Защото свободата не е подарък, който можеш да оставиш настрана. Тя е състояние на съвестта. А веднъж предадена, тя се връща като тежест, не като утеха. Тя просто спира да бъде.

Днес усещам не толкова тържествеността на СВОБОДАТА, колкото нейната крехкост. Тя може да бъде погубена не само от външна сила, но и от вътрешна умора. От бавното свикване с малкото. От приемането на „така е“ като достатъчен отговор. Тя е застрашена – в личния компромис, в националното самозаблуждение, в глобалното обезсмисляне на истината. И тревогата ми не е патетична – тя е тиха и упорита. И може би най-трудният въпрос остава този: дали изобщо искаме да бъдем свободни, или предпочитаме удобната си не(СВОБОДА)? Защо свободата започва там, където преставаме да се оправдаваме. Може би въпросът вече не е какво е СВОБОДАТА, а дали имаме смелостта да я живеем – без скоби. Да, в исторически план бих могла да изпиша много... Но точно днес не искам да говоря за миналото. Днес тревогата ми е за настоящето. За СВОБОДАТА – тук и сега, в нас и отвъд нас.

Практическа работилница с участието на британски експерт за ефективното използване на изкуствен интелект в обучението

В Педагогическия факултет на Пловдивския университет се проведе практическата работилница „Трансформирайте преподаването си: AI в образованието“, водена от международно признатия експерт Джо Дейл от Великобритания.

Обучението беше насочено към ефективното и безопасно използване на инструменти с изкуствен интелект в образователния процес. В рамките на събитието участниците се запознаха с практически подходи за прилагане на AI в преподаването, с акцент върху спестяването на време при подготовката на учебни материали, намаляването на административното натоварване и създаването на по-динамична и приобщаваща учебна среда.

По време на работилницата бяха представени възможности за създаване на структурирани уроци, творчески дейности и задачи с различни нива на трудност само за минути. Обучението предложи ценни идеи и практически решения, приложими в различни образователни контексти.

Особен интерес предизвика участието на Джо Дейл – световно признат експерт в областта на технологиите за езиково обучение, с професионален опит в организации като BBC, Microsoft и British Council. Понастоящем той ръководи AI проект към National Consortium for Languages Education.

Събитието предостави възможност за професионално

развитие, обмен на добри практики и осмисляне на ролята на изкуствения интелект като инструмент за повишаване на качеството и ефективността на обучението.

Събитието е финансирано от Европейския съюз – NextGenerationEU, чрез Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, проект № BG-RRP-2.004-0001-C01.

Филологическият факултет дипломира 450 бакалаври и магистри

Абсолвенти от общо 30 бакалавърски и магистърски програми на Филологическия факултет към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ получиха дипломите си на официална церемония. Отличниците във факултета са 107.

От името на ректорското ръководство приветствие към абсолвентите отпрати заместник-ректорът с ресор „Акредитационна дейност“ проф. д-р Станимир Кабаиванов. Той подчерта значението на филологическото образование в съвременния свят и призова младите специалисти да бъдат горди с пътя, който са изминали. По думите му завършващите носят отговорността да пазят силата на словото в епоха, в която технологиите могат да генерират съдържание, но не и истински интелект. Петимата пълни отличници получиха дипломите си лично от проф. Кабаиванов.

Деканът на факултета проф. д.ф.н. Константин Куцаров отбеляза, че денят е повод за удовлетворение

Деканът проф. Константин Куцаров връчи дипломите на отличниците при бакалаврите

както за студентите, така и за техните преподаватели и близки. Той насърчи завършващите да бъдат трудолюбиви, смели и провокативни млади хора, които да съхраняват хуманитарното призвание на филологическото образование.

От името на дипломираните се отличничката Кристиана Кабакчиева благодари на преподавателите за подкрепата през годините и призова своите колеги да запазят любопитството си, защото знанието няма край, а само нови хоризонти.

Празничната програма включваше и музикален поздрав на студенти от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“.

Слово на Кристиана Кабакчиева – абсолвентка от випуск 2025

Уважаеми г-н Заместник-ректор, уважаеми г-н Декан, Уважаеми преподаватели, уважаеми колеги, скъпи гости,

За мен е огромна чест да съм сред вас в този специален ден. Преди четири години аз избрах да последвам детската си мечта и да се запиша в такава специалност, която ще ми позволи да преподавам след успешното ми дипломиране. Бях разколебана между точните и хуманитарните науки, но днес мога да кажа, че нямаше по-верен избор за мен от специалността, която предпочетох, а именно *Български език и немски език*. Годините, които прекарах в Пловдивския университет, бяха непрестанно изкачване нагоре, непрестанен устрем към все повече знания, все повече успехи и все по-голям опит. Това не означава, че винаги беше лесно, но всички усилия си струваха. Аз и моите колеги имахме изпитателно начало, защото съвсем скоро след като прекрачихме прага на университета, преминахме към онлайн обучение, заради което бяхме затворени въщи, лишени от живия контакт с нашите съкурсници и преподаватели. Въпреки това по-голямата част от нас устояхме и продължихме напред. Знаехме, че и това ще мине, че трябва да го преодолеем и да продължим да се развиваме. Никога няма да забравя думите на професора ми по литературна теория, който ни преподаваше още в 1. курс. Той казваше: „Като завършите първи курс, тогава се броите за студенти“. И ето ни днес – четири години по-късно, дипломирани, млади и устремени, носещи не само диплома, но и отговорност. Отговорност към знанието, към професията и към обществото, в името на което ще работим.

След успешното вземане на държавните изпити продължих все така да се боря за детската си мечта. Знаех, че да бъдеш учител по език, означава да предадеш не само граматика и правопис, а любов към словото, уважение към различието и стремеж към познание, и именно затова поех по този път, изпълнена с любов в сърцето си. Днес сред гостите са и мои ученици. Някои от тях са решени да станат учители, а други – вече са направили първата крачка и са започнали своя университетски път.

Обучението ми в Пловдивския университет далеч не беше просто натрупване на кредити и полагане на изпити. То беше процес на изграждане на характер, на критично мислене, на професионални отношения, на способност да защитавам позицията си уверено и подкрепено със солидна база знания. Има две събития, които оставиха спомен за цял живот. Едното събитие е експедицията, която имахме за цел всички студенти, изучаващи историческа лингвистика, да се докоснат до старобългарски и среднобъл-

Кристиана Кабакчиева

гарски надписи, молитви и ръкописи. Обиколихме около 10 манастира, четохме, учихме на терен, изследвахме, поклонихме се пред всичко това, което е създадено преди нас и което трябва да бъде опазено от нас.

Другото събитие е олимпиадата по морфология на съвременния български език. В нея участвах, когато бях в 3. курс. Това беше уникално по рода си преживяване, което ни даде шанс да покажем всичко, което сме научили в едногодишното си обучение по тази дисциплина. До такава степен се заплених от материята, че категорично реших да пиша дипломна работа по български език именно с морфологична тема. Организирах се ежеседмични консултации за участниците, но и за всички, които просто искаха да задълбочат знанията си по морфология. Тези срещи бяха толкова вълнуващи, толкова ценни, обогатяващи и мотивиращи, че бих ги изживявала отново и отново, но някои неща се случват само веднъж в живота.

Разказвам това не защото искам да предам хронология на събитията в университета, а защото именно те и старанието, с което бяха организирани, са доказателство за атмосферата, в която всеки студент има шанс да работи, стига да положи достатъчно усилия. С примера си тези преподаватели ни показват какви трябва да бъдем ние, техните студенти, когато сме вече учители. Как и ние трябва да постъпваме със същото разбиране, със същия професионализъм и със същото старание към своите ученици.

Искам да благодаря на семейството си за подкрепата, за разбирането и за това, че винаги се радвах на моите успехи. Искам също така да изразя искрени благодарности към моите преподаватели за вискателността, за търпението, за вярата в мен. С дълбока признателност и благодарност от сърце се обръщам към своя научен ръководител. Това е човекът, който никога не спря да вярва в мен, да ми отговаря на най-незначителните, но и на най-проникновените въпроси. Отдадеността и подкрепата му бяха светлината по пътя ми. За мен е чест, че имах възможността да работя под негово ръководство и да се уча от неговия пример.

Скъпи колеги, нека помним, че днешният ден не е край, а отправна точка. Нека запазим любопитството си живо, смелостта си – будна, и стремежа си към развитие – непрекъснат. Защото знанието няма финал, а само нови хоризонти.

Нека вървим напред уверено, достойно и с вяра в собствените си сили. Честито дипломиране!

Приветствено слово на Чавдар Здравчев – специален гост на промоцията на Филологическия факултет

Уважаеми преподаватели,
скъпи абсолвенти, родители и гости!

Днешният ден е един от онези редки моменти в живота, които събират в себе си едновременно равносметката за изминатия път и надеждата за бъдещето. Това е ден, в който постоянството и трудът през изминалите години намират своето признание, но и ден, който поставя началото на нов етап – етап на нови решения, нови възможности и нови хоризонти.

За мен е чест да бъда днес сред вас. Стоя пред вас не само като гост на това тържество, но и като човек, който някога е бил студент във Филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

И аз съм вървял по същите университетски коридори, седял съм в същите аудитории и съм слушал лекции, които са поставяли въпроси, провокирали са размисъл и са давали нови перспективи. Университетът никога не е бил само място, където човек усвоява знания. Той е пространство на идеи, на разговори и на срещи между поколенията – място, в което се изгражда начинът, по който мислим и разбираме света.

Филологическият факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ има особено място на академичната карта на България. В него се срещат и взаимно се допълват две професионални направления – „Филология“ и „Педагогика на обучението по ...“. Макар и различни по своята научна перспектива, тези направления са обединени от една обща мисия – да съхраняват, развиват и предават духовното богатство на езика, културата и знанието.

Направлението „Филология“ е посветено на изследването на езика, литературата и културната памет. Чрез него се разкриват текстовете, които носят духовния опит на поколенията. Езикът, който изучаваме, не е просто средство за общуване – той е носител на културната идентичност на един народ. В думите се съхраняват историята, мисленето и ценностите на обществото. Литературата ни позволява да се докоснем до идеи и преживявания, които надхвърлят времето и пространството и ни помагат да разберем човешкия свят в неговата сложност и дълбочина. Филологията ни учи да четем внимателно и да откриваме връзките между културите и епохите.

От своя страна направлението „Педагогика на обучението по ...“ носи мисията на предаването на знанието. Ако филологията изследва и съхранява богатството на езика и литературата, педагогиката на обучението прави възможно това богатство да достигне до следващите поколения. Тя превръща знанието в жив процес – в общуване, във вдъхновение и в диалог между учителя и ученика. Педагогиката на обучението не е само система от методи и подходи; тя е преди всичко отношение към образованието като ценност и призвание да се работи с младите хора, да се развива тяхното мислене и да се насърчава любопитството им към света.

Не е случайно, че и в двете професионални направления на Филологическия факултет централно място заема езикът. Защото именно чрез езика се съхранява културата и именно чрез езика знанието достига до следващите поколения. Затова и пътищата на филологията и педагогиката на обучението естествено се срещат в една обща мисия – мисията да се пази и да се предава духовното богатство чрез словото.

Не е случайно също, че много от възпитаниците и на двете направления поемат пътя на учителя. Защото учителят е този, който превръща знанието в жива връзка между поколенията и който прави културната памет част от бъдещето.

Скъпи абсолвенти,

Годините, които оставяте зад себе си, са години на израстване. Това са години, в които сте придобивали знания и сте изграждали своето отношение към света. В аудиториите на университета сте се срещали с идеи, които са ви провокирали да мислите по-дълбоко и да търсите свои отговори. Срещали сте преподаватели, които със своята отдаденост към знанието и към образованието са ви показвали, че истинското учене е не само усвояване на информа-

Чавдар Здравчев е завършил Английската гимназия в Пловдив, магистър е по български език и литература и по английски език и литература от Филологическия факултет на Пловдивския университет.

Професионалният му път започва като учител, а след това работи като експерт по английски език в Регионалното управление на образованието в Пловдив и в Министерството на образованието и науката.

От октомври 2014 г. е директор на СУ „Проф. д-р Асен Златаров“ в Първомай, като успешно се справя с предизви-

кателствата на съвременното образование благодарение на своя образователен ценз, професионален опит и управленски умения. От юли 2023 г. е парламентарен секретар на Министерството на образованието и науката, а от февруари 2026 г. – началник на отдел „Организационни дейности“ в дирекция „Организация и контрол“ на Министерството на образованието и науката.

Чавдар Здравчев е удостоен с наградата на Синдиката на българските учители в Националния конкурс „Директор на годината“ и с почетното отличие „Неофит Рилски“ – най-високото отличие, което се присъжда в образователната система на Република България.

ция, а път към по-дълбоко разбиране на света и на самите себе си.

Тук сте откривали книги, текстове и идеи, които са ви накарали да погледнете на реалността по нов начин. Тук сте научили, че думите не са просто средство за изразяване, а пространство, в което се срещат културата, мисленето и духовният опит на поколенията. Именно в този процес на търсене и откриване постепенно се изгражда онова, което наричаме университетско образование – образование, което не просто предава знания, а формира личности.

Създавали сте приятелства, които вероятно ще останат за цял живот. Преживели сте моменти – понякога трудни, понякога вдъхновяващи, които ще останат част от вашата лична история. Всеки изпит е бил малка стъпка по пътя на вашето израстване.

Днес стоите на прага на нов етап от своя живот. Пътят напред ще бъде различен за всеки от вас. Но независимо накъде ще поемете, едно нещо ще ви свързва винаги – знанието и ценностите, които сте получили тук, във Филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Светът, към който поемате, е свят на бързи и често непредвидими промени. Но независимо от тези промени едно остава неизменно – нуждата от хора, които умеят да мислят, да разбират и да създават смисъл.

Защото словото не е просто средство за общуване. Словото създава идеи. Словото изгражда мостове между хората. Словото съхранява културната памет на обществото.

След години, когато се обърнете назад към този период от живота си, вероятно няма да помните всички лекции или всички изпити. Но никога няма да забравите годините, прекарани във Филологическия факултет, разговорите с преподаватели и приятели и моментите, в които сте осъзнали, че знанието не е просто цел, а път – път, който продължава през целия живот.

Ще завърша с думите на Иван Вазов:

„... че и ний сме дали нещо на светът“.

Нека и вие дадете своя принос – със знанията си, със своя труд и със своя дух.

На добър час!

Тържествената промоция на абсолювентите от Физико-технологичния факултет

232 студенти от Физико-технологичния факултет на Пловдивския университет получиха своите дипломи на тържествена церемония в Спортната зала на бул. „България“. От тях 55 завършват с отличен успех, а шестима – с пълно отличие 6.00.

От името на ректорското ръководство приветствие отправи проф. Пламен Стоянов, заместник-ректор на ПУ „Паисий Хилендарски“ по учебната дейност. Той подчерта, че зад всяка диплома стоят усилията както на студентите, така и на техните преподаватели, и призова абсолювентите да вярват в себе си и да следват своите амбиции.

Деканът на факултета проф. д-р инж. Надежда Кафадарова пожела на завършващите да продължат уверено напред по професионалния си път. Тя подчерта, че през годините на обучение те са се превърнали в подготвени специалисти с аналитично мислене, и изрази увереност, че придобитите знания ще ги отведат към нови професионални хоризонти.

Проф. Пламен Стоянов

Тържествен момент в церемонията беше прочитането на Галилеевата клетва от Екатерина Грозева, абсолювентка от специалността „Информационно и компютърно инженерство“, с което завършващите символично поеха отговорността да използват знанията си в полза на обществото и развитието на науката и технологиите.

От името на абсолювентите слово произнесе отличникът от бакалавърската програма „Екоенергийни технологии“ Валентин Кичуков, който благодари на преподавателите за подкрепата и насърчи колегите си да продължат да търсят нови знания и да използват придобитото образование в полза на обществото.

Музикални поздравии към абсолювентите отправиха представители на Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, квартет ИИТРО и студенти от специалностите „Джаз и поп изпълнителско изкуство“, и „Музика и фолклор“ към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Ръководството на факултета изказва искрена благодарност на всички студенти, които избраха Физико-технологичния факултет за своето образование, както и на техните родители и близки, които ги подкрепяха през годините на обучение. Благодарим и на гостите, които споделиха този важен момент!

Обща снимка на абсолювентите от випуск 2025

Деканът проф. Надежда Кафадарова връчва дипломите на отличниците при бакалаврите

Специални благодарности на декана проф. д-р инж. Надежда Кафадарова, ръководството и преподавателите от ФТФ за тяхната отдаденост и усилията им за развитието на факултета и подготовката на висококвалифицирани специалисти!

Благодарим и на гостите на събитието, които предоставиха специални подаръци за абсолювентите: г-ца Миглена Станкова – член на Управителния съвет на Студентския съвет към ПУ „Паисий Хилендарски“, и г-н Григор Цанков – представител на Фондация „Еврика“.

Церемонията беше уважена и от представители на бизнеса – партньори на факултета: г-жа Теодора Баротова – *Broadcom България*, г-н Станислав Илиев – *Optix*, г-н Мак Дренски – *Liebherr*, г-жа Ивелина Жекова и г-н Сашо Драмов – *ABB България*, г-н Георги Абрашев – *A1 Bulgaria*, г-жа Силвия Романова – *Sensata Technologies*, г-жа Ана Савова – *DSK Bank*, г-жа Джесика Денда – *Capita*, г-н Самуил Господинов – *3D Experify*.

Ценни партньори на Физико-технологичния факултет са също *Schneider Electric* и *Harex Info*, както и издателствата *Klett Bulgaria* и „Просвета“, чиито представители, за съжаление, не успяха да присъстват на церемонията.

Благодарности и на целия организационен екип от ФТФ, както и на водещите на събитието – студентката Татяна Русева и гл. ас. д-р Анатолий Парушев.

Поздравления на всички дипломирани студенти!

Стартира национално състезание за бъдещи HR специалисти

В Пловдивския университет официално бе даден стартът на новия сезон (осми) на студентското състезание HR: Rush for Practice. По време на откриването заместник-ректорът проф. д-р Владимир Ангелова пожела успех на всички участници и подчерта значението на практическите инициативи, които свързват студентите с бизнеса. Своите послания към участниците и партньорите отправиха още доц. д-р Георги Георгиев от Техническият университет София – Филиал Пловдив, и доц. д-р Венета Марковска от Университета по хранителни технологии.

В тазгодишното издание 11 от топръководителите в България предоставят реални задания за участниците. Сред тях са: *Kaufland*, *Lidl*, *Liebherr*, *BTL*, *Latecoere*, *C-Team*, *Ficosota*, *New Career*, *Adres недвижими имоти* и други водещи компании.

Пловдивският университет се включва с 16 студентски екипа, които ще работят по реални HR казуси и ще имат възможност да придобият ценен практически опит и контакти с бизнеса. Пожелаваме им успех в преодоляването на предизвикателствата в състезанието и да ги видим сред победителите! Но дори смелостта

Част от университетския екип

да се включат, знанията, опитът, компетентностите, които ще развият, вече ги утвърждават като победители!

Една четвърт от абсолюентите от випуск 2025 на Факултета по математика и информатика завършиха следването си с отличен успех

По своя професионален път поеха 550 възпитаници на Факултета по математика и информатика към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Дипломите си получиха 349 бакалаври от девет специалности и 201 магистри, следвали в някоя от деветнадесетте магистърски програми на първия самостоятелен факултет в нашата алма-матер. Близо 140 от завършващите са отличници, а малко над 40 са с пълни шестници.

Деканът на факултета проф. д-р Ангел Голев поздрави абсолюентите и им пожела успех в бъдещата им професионална реализация. Той подчерта, че в динамично променящата се технологична среда и с навлизането на изкуствения интелект младите специалисти трябва да бъдат подготвени бързо да се адаптират и да използват новите технологии като инструмент за

Деканът проф. Ангел Голев връчва дипломите на отличниците

Обща снимка на абсолюентите от випуск 2025

по-ефективна работа. В церемонията участваха и представители на партньори на факултета от бизнеса.

Първенецът на випуска и пълен отличник от специалността „Приложна математика“ Валентин Георгиев благодари от името на абсолюентите на преподавателите за споделените знания и подкрепата през годините на обучение и призова колегите си да продължат да се развиват и да надграждат постигнатото.

Абсолюентите и гостите на церемонията бяха поздравени от децата от вокално студио „Българка“ с ръководител Ивелина Иванова.

Световноизвестни експерти в ядрената енергетика се срещнаха със студенти от Физико-технологичния факултет

Студенти от двете бази на Физико-технологичния факултет към Пловдивския университет се срещнаха с водещи експерти от „АЕЦ Козлодуй – нови мощности“, *Westinghouse* и *Hyundai E & C*. Дискусиите бяха организирани съвместно с неправителствената организация „Български атомен форум“.

По време на срещите студентите бяха запознати с дейностите на участниците и с бъдещия проект за изграждане на 7. и 8. блок на АЕЦ „Козлодуй“.

Главният експерт по ядрено оборудване и инженеринг Борис Чиренски подчерта, че ключов приоритет за бъдещия проект на централата е подготовката, привличането и развитието на висококвалифицирани кадри, които ще бъдат гръбнакът на бъдещия ядрен проект.

„Американската компания *Westinghouse* има мисия да осигури спокоен и устойчив живот, като предоставя решения за стабилна и надеждна енергия“, заяви Оскар Прат, старши директор на проекта „Изграждане на 7. и 8. енергоблок на площадка Козлодуй“, като разясни и плановете за развитието на проекта.

Южнокорейската корпорация *Hyundai E & C* беше представена от двама мениджъри: Донгджиин Сео и Йонг Сук О, които разказаха за визията на компанията и възможностите за участие на български специалисти.

„Изключително съм благодарна на г-н Станислав Георгиев

Чуждестранните специалисти бяха посрещнати с аплодисменти от пловдивските студенти

от Българския атомен форум за предоставената възможност студенти от нашия факултет да се срещнат с представители на водещи световни компании в областта на ядрената енергетика. Това ни позволява да покажем на младото поколение как науката излиза от академичната среда и се превръща в решения. Надявам се, че тези срещи ще положат началото на едно ползотворно сътрудничество между нас и фирмите участници“, сподели деканът проф. д-р инж. Надежда Кафадарова.

По време на тържествената промоция бяха връчени и наградите „Студент на годината на Философско-историческия факултет“

73 бакалаври и 40 магистри са тазгодишните absolventи от Философско-историческия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. От тях 17 завършват с успех над 5,50 и бяха отличени с грамоти и книги по време на тържествената церемония. На нея стана ясно още, че носителите на титлата „Студент на Философско-историческия факултет“ за изминалата година са двама настоящи студенти – Мария Ангелова от специалността „История и културно наследство“ и Мириян Методиева, която изучава културен туризъм. Двете получават еднократна стипендия, осигурена от декана на факултета доц. д-р Стойка Пенкова.

От името на академичното ръководство на ПУ приветствие отправи проф. д-р Станимир Кабаиванов, заместник-ректор с ресор

„Акредитационна дейност“. Той подчерта, че дипломирането е важна стъпка в развитието на младите хора и резултат както от техния труд, така и от отдадеността на преподавателите. По думите му именно способността да се задават правилните въпроси, отличава завършващите в съвременния свят.

Деканът на факултета доц. Стойка Пенкова определи деня като специален момент на равностметка и ново начало. Тя насърчи absolventите да бъдат любознателни, да търсят истината и да не се страхуват да задават въпроси, които движат обществото напред.

Пълният отличник на випуска Васил Стоянов сподели, че студентските години са време на постоянство, усилия и стремеж към развитие.

Доц. Стойка Пенкова с носителите на приза „Студент на годината“

Китайски традиции оживяха след като студенти се превъплътиха в различни културни роли

Доц. д-р Елица МИЛАНОВА

За поредна година Централната университетска библиотека бе домакин на организирания от Класна стая „Конфуций“ Ден на отворените врати. На 25 март 2026 година посетителите имаха възможност да седокоснат до богатството на традиционните китайски изкуства. Събитието събра преподаватели, студенти и любители на китайската култура, които заедно с преподавателката Уан Ин споделиха вдъхновение, творческа енергия и креативност.

Гостите с интерес се включиха в занимания по калиграфия, където усвоиха основни техники за изписване на китайски йероглифи с четка и туш върху специална хартия. Това изкуство, често определяно като форма на медитация, заема важно място в китайската културна традиция и се предава от поколение на поколение. Като специален жест, участниците получиха персонален подарък – своето име, изписано калиграфски от преподавателката.

Особено внимание привлече изкуството на изрязване на хартия – древна техника с богата символика, чрез която се създават фини декоративни композиции. Участниците изработиха собствени фигури, носещи послания за щастие и благополучие, и имаха възможност да се запознаят с впечатляващи творби на съвременната китайска майсторка Уан Лидзюн. Нейните произведения, вдъхновени от стоте национални туристически обекта на България, представляват

Участници в Деня на отворените врати

уникален синтез между българската култура и китайската художествена традиция.

Сред акцентите в програмата беше и оцветяването на маски от Пекинската опера. Чрез тази дейност гостите научиха повече за символиката на цветовете и характерните образи в традиционното китайско сценично изкуство, като същевременно създадоха свои оригинални дизайни.

Събитието предостави възможност на посетителите не само да придобият нови умения, но и да се потопят в духа на една древна и вдъхновяваща култура.

Тържествената промоция на абсолвентите от Факултета по икономически и социални науки

Да бъдат уверени в постигнатото, да ценят подкрепата на своите близки и да подхождат с отговорност към решенията си – това призова деканът на Факултета по икономически и социални науки

доц. д-р Маргарита Русева в обръщението си към дипломиралите се през предишната учебна година 700 абсолвенти. Тържествената промоция на випуск 2025 се състоя на 4 април 2026 година в Спортната зала на висшето училище на бул. „България“.

ФИСН провежда обучение в 11 бакалавърски и 15 магистърски програми в 4 научни направления и посреща своята тридесет и първа година с почти 3000 студен-

Деканът доц. Маргарита Русева и една от отличничките

ти. „Както аз, така и предходният декан – проф. Станимир Кабаиванов, понастоящем заместник-ректор по акредитационната дейност, сме негови възпитаници, което показва, че нашият факултет има и традиции, и бъдеще“, сподели още доц. д-р Русева.

От името на ректора на Пловдивския университет проф. д-р Румен Младенов приветствие към завършващите отправи заместник-ректорът по учебната дейност проф. д-р Пламен Стоянов. Той подчерта значението на придобитите знания и умения в контекста на динамично променяния се свят, в който науката, технологиите и икономическите процеси са тясно свързани. Проф. Стоянов насърчи абсолвентите да вярват в себе си, да продължат да се развиват и да прилагат наученото в полза на обществото.

Пред гостите на церемонията, сред които бяха представители на местната власт и партньори на факултета от сферата на бизнеса, говори и един от двамата пълни отличници на випуска – Николай Николов, който е бакалавър по финанси, като вече учи и в магистърската програма „Счетоводство и анализ“. Той акцентира върху силата на образованието като основа за личностно развитие и реализация и призова своите колеги да не се страхуват от изборите по пътя си. Другият дипломирал се от випуск 2025 с пълна шестлица е Петя Боекова от специалността „Политология“.

Тържеството по случай дипломирането на възпитаниците на ФИСН завърши с музикален поздрав от гайдарския оркестър на ансамбъл „Еподай“.

Николай Николов

Проф. Евгени Станимиров изнесе лекция пред студенти от ФИСН, свързана с лидерството

„Пробуждането на лидера: как мисленето и изборите определят нашата посока?“ бе темата на лекцията, която изнесе пред студенти от Факултета по икономически и социални науки проф. д-р Евгени Станимиров – ректор на Икономическия университет във Варна. Срещата се състоя на 7 април 2026 година в 7. аудитория, а поканата към него бе от студенти във ФИСН, катедра „Маркетинг и международни икономически отношения“ и Студентския съвет на Пловдивския университет.

Проф. Станимиров е преподавател и бизнес консултант с 25-годишен опит. Има десетки успешно приключили консултантски проекти. Като маркетингов експерт е участвал в над 50 проекта, финансирани от Европейския съюз и Световната банка. Неотдавна беше избран за втори път за главен секретар на Съвета на ректорите на висшите училища в Република България. Участва в шест редакционни колегии на

български и чуждестранни научни издания. Член е на управителните съвети на Асоциацията на специалистите по корпоративна социална отговорност и на Съюза на икономистите.

В лекцията си проф. Станимиров разгледа темата за лидерството от различни гледни точки и особено от страна на младия човек, който се стреми да развие у себе си качествата на водач, защото лидерството невини се препokrива със заемани административни длъжности. Според лектора има много наслоени стереотипи за това как лидерът трябва да се самоизгражда лично. В много случаи той трябва да разчупи тези представи, да експериментира, защото няма готова матрица, но задължително в общуването си с хората трябва да е насочен към техните положителни страни. Лекцията премина в дискусия, по време на която бяха зададени въпроси, на които проф. Станимиров отговори изчерпателно.

Гравитацията – от ябълката на Нютон

Доц. д-р Тодорка ДИМИТРОВА

Гравитацията – универсалната архитектура на Вселената

Има една сила, която присъства във всеки аспект от нашето съществуване – тя ни задържа на повърхността на Земята, управлява движението на небесните тела, играе ключова роля в самото възникване на космическите структури, създава условия за съществуването и развитието на живота. Това е гравитацията.

В ежедневието я възприемаме чрез прости явления – падащи предмети, усещането за тегло, усилието при движение нагоре. Но зад тези наблюдения стои универсален природен закон: всяко тяло с маса или енергия взаимодейства гравитационно с останалите.

Гравитацията е едно от четирите фундаментални взаимодействия в природата заедно с електромагнитното, силното и слабото ядрено взаимодействие. Тя е най-слабата от тях на микроскопично ниво, но доминира в космически мащаби, където определя структурата и еволюцията на Вселената.

От философия към наука: Аристотел и Галилей

Още в древността хората се опитват да обяснят защо телата падат. Според Аристотел всяко тяло има „естествено място“ – тежките тела се стремят към центъра на Земята, а леките се движат нагоре. Тази представа, макар и логична за времето си, не се основава на експерименти и доминира почти две хилядолетия.

Промяната настъпва през XVI – XVII век с Галилео Галилей, който въвежда експерименталния метод. Чрез изследвания на движението по наклонени равнини той показва, че всички тела падат с еднакво ускорение (при пренебрежимо въздушно съпротивление). Галилей формулира и принципа на инерцията и поставя основите на математическото описание на природата – ключов преход от философия към модерна наука.

Историята с падащата ябълка – мит и реалност

Една от най-известните истории в науката е тази за падащата ябълка, която вдъхновява Исак Нютон да открие закона за гравитацията. Често тя се представя като внезапно прозрение. Истината обаче е по-различна и не по-малко интересна.

Според исторически източници, включително спомените на неговия приятел Уилям Стъккли, Нютон наистина наблюдавал падаща ябълка в градината си около 1665 – 1666 г., по време на период, когато университетите били затворени заради чумна епидемия. Това наблюдение го накарало да се замисли дали същата сила, която кара ябълката да пада към Земята, не действа и върху Луната.

Истинското откритие не било моментно, а резултат от години математическа работа и анализ, базирани на систематичните астрономически наблюдения на Йохан Кеплер. Историята с ябълката символизира важната роля на наблюдението и любопитството в науката.

Исак Нютон и законът за всемирното привличане

Исак Нютон формулира закона за всемирното привличане: всяко тяло привлича всяко друго със сила, пропорционална на масите им и обратнопропорционална на квадрата на разстоянието между тях. С този закон за първи път се обединяват земната и небесната механика.

За първи път науката въвежда идеята за сила, действаща от разстояние, без физически контакт, и се поставя основата на концепцията за гравитационно поле. Нютон признава, че не знае

Статията на доц. д-р Тодорка Димитрова е посветена на Месеца на физиката – март, свързан с рождения ден на Алберт Айнщайн (14 март). По темата беше изнесена лекция пред участниците в Ученическата академия към Физико-технологичния факултет с подкрепата на Фондация „Еврика“.

точния механизъм, чрез който силата се предава през празното пространство, но математическият му модел позволява точни предсказания.

Теорията на Нютон дава възможност за предсказване на орбитите на планетите, движението на кометите, на приливите и отливите. Нютоновата механика става основа на съвременната космонавтика – благодарение на нея се изчисляват орбитите на изкуствени спътници,

траекториите на ракети и междупланетни мисии. Дори днес повечето космически изчисления използват Нютоновата физика като първо приближение.

Законът за всемирното привличане показва, че законите на природата са универсални – една и съща сила управлява както падането на ябълка, така и движението на планетите, превръщайки Вселената в подредена и предсказуема система.

Гравитацията като условие за живот

Гравитацията не само организира космоса, но и създава условията за живот. Под нейно влияние междувъзвездният газ се свива, образувайки звезди и планетни системи. Тя определя масата и структурата на планетите, задържа атмосферата и водата и стабилизира орбитите.

Особено важна е ролята ѝ за дългосрочната стабилност на климата – чрез взаимодействия като приливите, причинени от Луната, и поддържането на наклона на земната ос. Без тези фактори условията за живот биха били значително по-нестабилни.

След появата на живота гравитацията продължава да влияе върху биологичните процеси, като оформя опорно-двигателната

система, кръвообращението, вестибуларния апарат и ориентацията на организмите. Тя е ключов фактор за гравитропизма при растенията, както и за развитието на костите, мускулите и ставите при животните и човека.

Изследванията в условия на микрогравитация, например на Международната космическа станция, показват, че намалената гравитация води до атрофия на мускулите и костите, преразпределение на течности и нарушения във вестибуларната система. Обратно, хипергравитацията (например при излитане на летателни апарати) води до претоварване на кръвообращението, мускулите и скелета. Промяната на гравитацията оказва комплексно и системно влияние върху почти всички органи и системи, включително сърдечносъдовата, имунната, нервната и вестибуларната, както и хормоналната и ендокринната система.

Тези ефекти са критични за планирането на дългосрочни космически мисии, изграждането на изкуствена гравитация и разработването на биомедицински технологии за поддържане на здравето и адаптацията на екипажа.

Гравитацията демонстрира как една фундаментална сила влияе едновременно върху космоса, химичната еволюция и биологичните структури, като свързва физическите и живите системи в универсална закономерност.

Айнщайн и Общата теория на относителността

През 1915 г. Алберт Айнщайн представя Общата теория на относителността (ОТО), която радикално променя представите ни за гравитацията. Докато Нютон я разглежда като сила, действаща

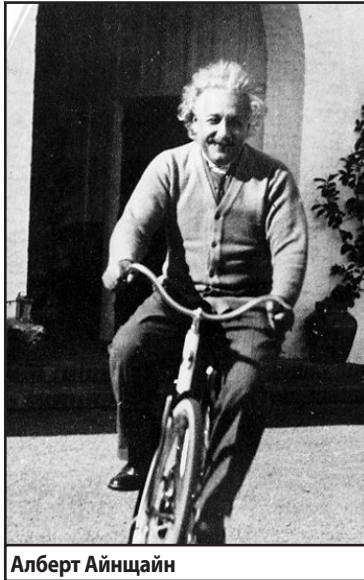
Ябълката на Нютон

до гравитационните вълни на Айнщайн

между телата, Айнщайн показва, че тя е резултат от изкривяването на пространство-времето от масата и енергията на телата. Масивните тела създават „вдлъбнатини“ в тъканта на пространство-времето, а другите обекти се движат по най-късите пътища в тази изкривена геометрия – ефект, който възприемаме като привличане.

Восноватанатеориятастои принципът за еквивалентност, според който локално (в малък обем и за кратко време) няма експеримент, който да различи движението на едно тяло в гравитационно поле от това при равномерно ускорителното движение. Този ефект може да се усети например в падаща кабина или в ускоряваща се космическа станция.

Общата теория на относителността обяснява едни от най-екстремните явления във Вселената – черните дупки, при които изкривяването на пространство-времето е толкова силно, че дори светлината не може да ги напусне, както и гравитационните лещи, при които масивни обекти изкривяват пътя на светлината и позволяват наблюдение на далечни галактики.

Алберт Айнщайн

Теорията също предсказва гравитационни вълни – трептения в тъканта на пространство-времето, които възникват при ускорено движение или сливане на масивни тела, като черни дупки и неутронни звезди. Детекторите на гравитационни вълни, LIGO в САЩ и Virgo в Европа, представляват лазерни интерферометри от типа на интерферометър на Майкелсън. В тях кохерентен лазерен лъч се разделя на два взаимно перпендикулярни лъча, които се разпространяват по дълги вакуумирани рамена с дължина от порядъка на километри, отразяват се многократно между огледала с изключителна точност и след това се наслагват отново.

Когато гравитационната вълна премине през детектора, тя предизвиква периодични изменения в метриката на пространство-времето, които водят до диференциална промяна в дължините на двете рамена. Това причинява измерима промяна в интерференчната картина, получена при наслагане на двата лъча на изхода на интерферометъра. Относителните изменения на дължината (strain) в рамената на интерферометъра са изключително малки – от порядъка на 10^{-21} , което съответства на промени, многократно по-малки от диаметъра на атомно ядро ($\sim 10^{-15}$ метра).

През 2015 г. LIGO регистрира първите директни гравитационни вълни, породени от сливането на две черни дупки, което потвърждава предсказанията на Айнщайн. Оттогава са наблюдавани десетки събития, включително сблъсъци на неутронни звезди, което позволява тяхното изследване както чрез гравитационни, така и чрез електромагнитни сигнали и отваря нов прозорец към Вселената.

Откриването на гравитационни вълни е огромно постижение, защото ни позволи да потвърдим едно от най-смелите предсказания на Айнщайн и да разширим начина, по който наблюдаваме Вселената. Тези вълни ни дават възможност да „чуем“ катастрофални събития, като сливането на черни дупки или неутронни звезди, които са невидими за обикновените телескопи. Комбинирането на информация от гравитационните сигнали с електромагнитното излъчване ни позволява да разберем много повече за физиката на екстремните космически обекти.

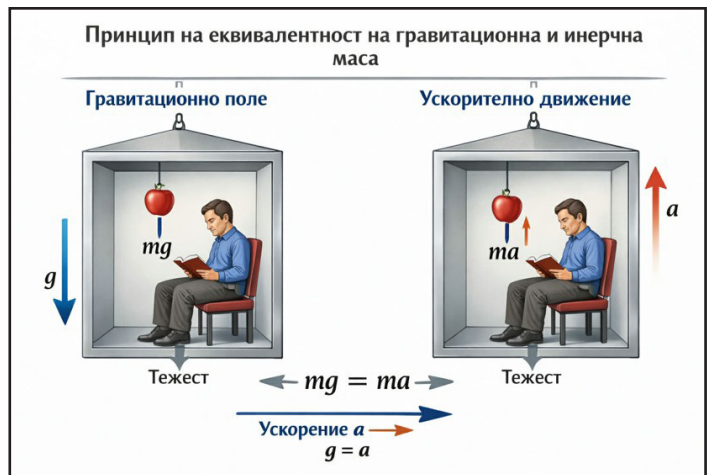
Изследванията в тази област ни отвеждат до условия на изключително високи гравитационни полета и енергии, които не можем да възпроизведем на Земята и позволяват да проверяваме нови хипотези за устройството на Вселената.

Технологиите, разработени за детекторите LIGO и Virgo, стимулират напредъка в лазерната техника, вакуумните системи и обработката на сигнали и по този начин откриването на гравитационни вълни не само разкрива нови тайни на космоса, но и отваря врата към нови научни и технологични възможности.

Гравитационните вълни се разпространяват със скоростта на светлината, около 3×10^8 метра в секунда, което прави тяхното откриване възможно на огромни космически разстояния. Наблюдавайки гравитационни вълни от далечни събития, учените могат да измерват и разширяването на Вселената, тъй като сигналите носят информация за разстоянието до източника и неговото движение. Така се свързват с константата на Хъбъл, която описва скоростта, с която галактиките се отдалечават една от друга, и чрез тях можем да проверяваме модели за еволюцията на Вселената и да изследваме нейното разширяване по нов начин, независим от класическите астрономически наблюдения.

Според Общата теория на относителността гравитацията влияе не само върху движението на телата, но и върху самото пространство и времето. В силни гравитационни полета времето тече по-бавно – например в близост до масивна звезда или черна дупка часовникът „закъснява“ спрямо този на отдалечен наблюдател, а пространството се изкривява, което променя разстоянията и траекториите на обектите.

Тези ефекти имат и пряко практическо значение: например сателитната навигация (GPS) трябва да отчита както гравитационното забавяне на времето (предсказано от Общата теория на относителността), така и кинематичното забавяне, описано от Специалната теория на относителността, за да осигурява висока точност при определянето на координати. (Кинематичното забавяне на времето се проявява при движение на обекти със скорости, сравними със скоростта на светлината.)

Заклучение: от падащата ябълка до динамичната Вселена

Развитието на идеите за гравитацията – от Аристотел през Галилей и Нютон до Айнщайн – показва как науката постепенно преминава от интуитивни обяснения към дълбоки математически теории.

Със своята епохална теория Айнщайн ни показа, че Вселената е динамична и пластична – гравитацията вече не е просто сила между телата, а изкривяване на пространство-времето. Тази идея обяснява както движението на планетите, така и екстремни явления, като черни дупки и гравитационни лещи. Общата теория на относителността демонстрира, че масата и енергията определят геометрията на пространство-времето, променяйки фундаментално представите, наследени от класическата механика на Нютон.

Така гравитацията, която формира звездите, планетите и условията за възникване на живот, се разкрива като универсален принцип, свързващ космическите процеси с физичните и биологичните закономерности. Тази гледна точка не само задълбочава разбирането ни за природата, но и разширява представата ни за мястото на човека във Вселената.

Семинар в университета с участието на експерти от Националната агенция за оценяване и акредитация

Семинар на тема „Качество и устойчивост при програмната акредитация – повишаване на експертния капацитет на висшето училище и минимизиране на техническите и съдържателните пропуски в докладите за самооценка“ се проведе на 6 март 2026 г. в I аула на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, а домакин на форума бе Педагогическият факултет. Деканът проф. д-р Владимира Ангелова, която е и заместник-ректор с ресор „Качество и атестация“, подчерта, че темата е от изключително значение за институцията, и посочи, че целта на срещата е участниците да получат ценни насоки директно от експертите на акредитационната агенция. В срещата участва и проф. д-р

Поглед към I аула при откриването на семинара

и структурата на документацията, така че тя да отговаря в по-пълна степен на изискванията на оценителните процедури.

Председателят на НАОА проф. д-р Елиза Стефанова подчерта значението на правилното използване на електронната система на агенцията, като посочи, че честите корекции и повторните изтегляния на документи са сигнал за необходимост от по-добра подготовка и координация.

Чести разминавания се наблюдават между подадените данни за научноизследователската дейност на преподавателския състав и констатациите след извършена проверка. Такава некоректна информация може да доведе до намаляване на оценката в качествените индикатори, свързани с НИД, отбеляза проф. д.н.к. Мария Шнитер, заместник-председател на агенцията по следакредитационно наблюдение и контрол. Друга грешка е, че понякога висшите училища подават едно и също лице в няколко процедури. При акредитация на докторски програми понякога липсва квалификационна характеристика или пък в индивидуалния план на докторанта липсват конкретни дейности, придружени със съответните кредити или точки. Доц. д-р Мария Кехайова-Стойчева отбеляза като пропуск пренебрегването на учебното разписание като важна част от документацията.

Семинарът още веднъж открии значението на активния диалог между висшите училища и Националната агенция за оценяване и акредитация, както и необходимостта от устойчиви усилия за повишаване на институционалния капацитет, усъвършенстването на академичната отчетност и утвърждаването на високи стандарти в системата на висшето образование.

Станимир Кабаиванов, заместник-ректор по акредитационната дейност, както и преподаватели, ангажирани с процесите по оценяване и акредитация на образователните програми в ПУ.

В центъра на обсъжданията бяха подготовката на документацията, прилагането на количествените и качествените индикатори и най-често срещаните слабости в процеса на самооценяване. По време на семинара бяха представени насоки за работа с първични данни, със стойностите на количествените индикатори и с формулярите, използвани при програмната акредитация на професионални направления и докторски програми. Специален акцент беше поставен върху най-често допусканите грешки при качествените индикатори и установяваните в практиката слабости при програмната акредитация, които затрудняват изготвянето на докладите и налагат по-прецизен, последователен и аналитичен подход при подготовката на самооценъчните доклади. Представени бяха и конкретни насоки за подобряване на съдържанието

Дарение за Университетската библиотека от книги на световноизвестния учен проф. Василка Тъпкова-Заимова

Университетската библиотеката получи като дарение книги, които са част от библиотеката на проф. Василка Тъпкова-Заимова – медиевист и византолог със световна известност, „доктор хонорис кауза“ на Пловдивския университет. По случай 100 години от рождението ѝ в читалнята на библиотеката е особено специализиран към с нейни книги, където са представени и различни моменти от житейския път на проф. Тъпкова-Заимова.

Екипът на библиотеката изказва специални благодарности на проф. д.и.н. Рая Заимова, която направи дарението, на катедра „История и археология“ с ръководител доц. д-р Димитър Димитров и на хартофилакса Димитър Родозов, с чиято отдаденост се превръщаме в пазители на историята, каквото е и нашата мисия!

Габриела АПОСТОЛОВА, спец. „История“, 3. курс

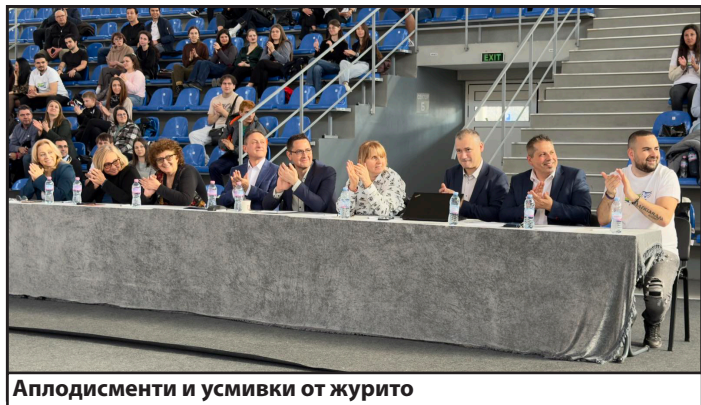
Проф. Рая Заимова

Проф. Василка Тъпкова-Заимова

Най-знаещ се оказа отборът на ФМИ, спечелил междуфакултетното състезание „Аз знам повече“

Отборът на Факултета по математика и информатика в ПУ „Паисий Хилендарски“ е безапелационен победител в междуфакултетното студентско състезание „Аз знам повече“, което се проведе на 16 март 2026 година в Спортната зала. Стартът беше даден от ректора проф. д-р Румен Младенов, който в приветствието си към участниците подчерта, че студентите са най-голямото богатство на университета и именно чрез подобни инициативи академичната общност показва своята жизненост извън учебните аудитории.

Аплодисменти и усмивки от журито

Това издание беше посветено на 65-годишнината от създаването на висшето училище, като имаше и някои промени в регламента – за първи път студентите имаха право да ползват по 1 „жокер“ от техен преподавател във всеки един от четирите кръга, включващи общо 52 въпроса. Правилата обаче не позволяваха да се използва жокерът, когато въпросът е от компетенциите на съответния факултет.

За трудните, но полезни и забавни интердисциплинарни казуси се бяха погрижили отделните катедри и Студентският съвет, който заедно с Клуба на предприемача във висшето училище беше основен организатор на състезанието. Първият кръг включваше 10 въпроса, всеки от които носеше по 1 точка. Вторият кръг – 27 въпроса, от които 9 въпроса по 1 точка, 9 въпроса по 2 точки и 9 въпроса по 3 точки. Третият кръг – 10 въпроса с по 1 точка на отговор. Четвъртият кръг – 5 въпроса с по 3 точки. Така възможният максимален резултат се равняваше на 89 точки.

В ролята на компетентното жури бяха членовете на академичното ръководство на университета: проф. Румен Младенов, проф. Пламен Стоянов, проф. Станимир Кабаиванов, доц. Борян Янев, проф. Теменужка Йовчева, проф. Владимир Ангелова, доц. Мария Стоянова, проф. Невена Милева и Димитър Стоянов – председател на Студентския съвет.

В крайна сметка отборът на ФМИ в състав: Красимир Неделчев, Стоян Стоянов, Ива Кестенова, Ибрям Ибрямов с „жокер преподавател“ доц. д-р Атанас Иванов, грабна победата с актив от общо 52 точки, събрани със знания във всички научни направления, които се развиват в ПУ „Паисий Хилендарски“. Второто място зае тимът на Филологическия

Шампионите от ФМИ заедно с ректора проф. Румен Младенов, председателя на Студентския съвет Димитър Стоянов и „жокера“ на отбора доц. Атанас Иванов

факултет с 40 точки, а трети се класираха студентите от Философско-историческия факултет само с точка по-малко. По същия начин се стигна до две четвърти места с по 38 точки за отборите на Юридическия факултет и миналогодешните победители от Педагогическия факултет. Отново с минимални разлики приключи състезанието и за останалите факултети.

Ректорът лично връчи награди на всички участници, осигурени от Студентския съвет и множество партньори на висшето училище от сферата на бизнеса. Бонус за победителите е поканата за екскурзия в Гърция и 48-часово парти с общо 2000 студенти. Награди имаше и за публиката, която не беше само от студенти – много преподаватели, декани и ръководители на катедри бяха дошли да подкрепят сърцата отборите и също спореха емоционално по теми от всякакви дисциплини. Разбира се, роленето в интернет беше забранено за всички, за да бъде битката истински благородна. Сред гостите беше и доц. Анелия Дакова от Физико-технологичния факултет, автор на идеята за „Аз знам повече“ от времето, в което тя самата ръководеше Студентския съвет.

И сребро и благороден метал. Вицешампионите от Филологическия факултет заедно с доц. Соня Александрова – в ролята на „жокер“ за отбора, и заместник-ректора доц. Борян Янев

На преден план е отборът на Философско-историческия факултет, който заслужи третото място в оспорваната надпревара

В Пловдив се проведе финалното събитие по проект, свързан с дигиталните компетентности на съвременния учител

Над 120 педагогически специалисти, директори на средни и професионални училища и детски градини, представители на РЦПППО, ЦСОП, студенти от педагогически специалности, родители на деца със специални образователни потребности от градовете Пловдив, Пазарджик, София и Стара Загора взеха активно участие във финалното събитие за мултиплициране на резултатите по проекта „Подобряване на квалификацията и дигиталните компетентности на настоящи и бъдещи учители чрез специализирана обучителна програма по инструкционен дизайн за реализация на дигитално приобщаващо обучение“. Форумът се финансира в рамките на програмата „Еразъм+“ на Европейската комисия по споразумение за безвъзмездни средства 2023-1-BG01-KA220-HED-000155494.

На 18 март 2026 г. в Дома на културата „Борис Христов“ – Пловдив, се проведе финалното събитие за разпространение на резултатите от проекта под надслов „Национален форум „Дигитални компетентности на съвременния учител“. Форумът бе организиран от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Педагогическия факултет, катедра „Педагогика и управление на образованието“, Синдиката на българските учители към КНСБ и Българския екип за приобщаваща подкрепа.

Събитието откри проф. д.п.н. Дора Левтерова-Гаджалова – координатор на проекта, директор на Департамента за квалификация и професионално развитие на педагогическите специалисти, ръководител на катедра „Педагогика и управление на образованието“. Тя очерта цялостната рамка за изпълнението на проекта и направи подробно представяне на темата „Дигитални компетентности на съвременния учител“.

Специален гост на форума бе проф. д-р Галин Цокков – директор на Института за образование към МОН. Той подчерта изключително важната роля на проекта „IM-PRO-IN-DE“, актуалността на резултатите му и реализираните обучения за допълнителна квалификация на учителите.

Приветствие от ръководството на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ прочете проф. д-р Кирилка Тагарева – ръководител на катедра „Психология“ и заместник-декан по научноизследователската и проектната дейност на Педагогическия факултет.

Момент от работата на форума

Г-н Андреан Лазаров, изпълнителен директор на Българския екип за приобщаваща подкрепа и партньор по проекта, представи някои резултати и обобщил анализирания данни за влиянието на проведените обучения в България, Испания, Португалия и Турция, които обхванаха 955 настоящи и бъдещи учители (с целева стойност 350).

Г-жа Петранка Калоферова, областен координатор на Синдиката на българските учители, от името на д-р Янка Такева (председател на СБУ) обобщил обратната връзка на учителите, участвали в пилотната фаза. Тя подчерта високото ниво на удовлетворение на СБУ от участието им в тази инициатива.

В рамките на програмата на събитието се проведе и дискусия за споделяне на добри практики от участниците в пилотната фаза, както и впечатления от директори, образователни експерти и педагогически специалисти. Обсъдени бяха и възможностите за гарантиране на устойчивостта на резултатите от проекта.

Във финалната част на случаен принцип сред участниците бе изтеглен ЗЛАТЕН ВАУЧЕР за пълен достъп до всички функционалности на платформата „Kahoot“ за цялата образователна организация. Ваучерът бе спечелен от екипа на ДГ „Здравец“ – Пловдив.

Университетът бе домакин на международна среща на представители на институции за кариерно развитие

Университетският център за кариерно развитие към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ беше домакин на среща с представители на партньорски организации – „Европас“, „Еврогайдънс“ и „Национален експертен екип по професионално образование и обучение“ към Центъра за развитие на човешките ресурси, университетски кариерни центрове в страната, както и на кариерни центрове от Скопие и Битоля, Северна Македония.

В рамките на срещата бяха обсъдени актуални предизвикателства в областта на кариерното консултиране, както и добри практики при кариерното ориентиране на лица със специални образователни потребности.

Участниците обмениха ценен опит и идеи, насочени към подобряване на подкрепата за млади хора в неравностойно положение и улесняване на тяхната професионална реализация.

Събитието създаде възможности за задълбочаване на сътрудничеството и развитие на бъдещи съвместни инициативи в сферата на кариерното развитие.

Участниците в срещата

Ден на професиите в Пловдивския университет

Факултет по икономически и социални науки

Десетото юбилейно издание на Деня на професиите във Факултета по икономически и социални науки (ФИСН) на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ бе организирано съвместно с Ротаракт Пловдив – Филипопол и Интеракт Пловдив – Филипопол. Откриването на форума, насочен към ученици, студенти и млади хора, които търсят вдъхновение и насоки за своето професионално развитие, се състоя в б. аудитория на Ректората.

Участниците се запознаха с историите на лектори от 14 професионални сфери и се включиха в работилници за развитие на професионални умения, които се осъществяваха паралелно в три аудиторни зали. Гостите имаха възможност да задават въпроси на доказани експерти от различни сектори – икономика и финанси, предприемачество и мениджмънт, маркетинг и графичен дизайн, компютърни технологии, архитектура, инженерни науки, право, психология, журналистика, медицина, образование, създаване на видеосъдържание, актьорско майсторство, телевизия и лайфстайл.

Деканът на ФИСН доц. д-р Маргарита Русева приветства присъстващите на форума и подчерта значението на личностното развитие и активното търсене на знания. В своето обръщение тя насърчи участниците да откриват себе си, да бъдат любознателни, да задават въпроси и да не се страхуват да изследват нови възможности.

„За втора поредна година събитието се организира съвместно с Факултета по икономически и социални науки (ФИСН) на Пловдивския университет“, каза Радослав Тонев, лектор на 10-ото юбилейно издание на „Ден на професиите“. „Идеята е да запознаем младите хора, ученици и студенти с професионалисти от различни сфери, които са млади, амбицирани и могат да бъдат пример“, допълни той.

В направление „Икономика и финанси“ лектори бяха доц. Маргарита Русева, икономист и декан на ФИСН, която обясни какво я е вдъновило да избере своята професионална сфера и представи различните специалности във ФИСН, както и възможностите за реализация на дипломираните студенти. Другите участници в този дискуссионен панел бяха Пейо Петришки – съдружник в счетоводна къща, Станислав

Моменти от провеждането на форума във ФИСН

Кърмазлийски – експерт с дългогодишен опит във финансовия сектор, и Калин Михайлов, възпитаник на ФИСН, финансов мениджър. Те споделиха своя практически опит и разкриха тайните на успешния бизнес и финансовото управление.

Провеدهа се и два уъркшоп за практическа подготовка: „Финансова грамотност“ – Александър Делчев, регионален координатор „Подпомагане, продажби и клиентска удовлетвореност“, част от екипа на банка ДСК, с богат опит в банковото право; „Професионално ориентиране“ – Вилиана Бакалова, сертифициран кариерен

консултант, експерт по управление на човешките ресурси и развитие на таланти, която работи с мисията да подкрепя младите хора да открият своя потенциал и уверено да изградят професионалния си път.

В отделните тематични направления се включиха над 40 експерти, които споделиха своя ценен опит, даваха професионални съвети и отговаряха на всички въпроси на заинтересуваната аудитория.

Събитието има за цел да помогне на младите хора да открият своето призвание и да придобият по-ясна представа за влиянието на изкуствения интелект (AI) върху пазара на труда и трансформацията на професиите.

Юридически факултет

На 12 март 2026 г. в 9. аудитория на Ректората се проведе форумът, който имаше за задача да ориентира кариерно студентите по право. На него бяха представени повечето професии (общо 8), които могат да изберат да упражняват бъдещите дипломирани юристи. В ролята на мнозинството презентатори бяха хора, работещи на съответната длъжност.

Последователно бяха представени свободните професии (адвокат, частен съдебен изпълнител), магистратите (съдия, прокурор и следовател), юрисконсултите (в частния и в публичния сектор), упражняващите публични функции (нотариус), както и преподавателят и изследователят по правни науки. Студентите имаха възможност да добият пряка представа за работата на хората от юридическата общност, да зададат въпроси и установят пряк контакт с бъдещи колеги и работодатели.

ПРОФ. Д.Ф.Н.
ДИЯНА ЯНКОВА

СЪДЕБНА ЛИНГВИСТИКА: ПРЕСЕЧНА ТОЧКА МЕЖДУ ЕЗИКА И ПРАВОТО

Международни казуси, свързани със съдебната лингвистика Великобритания: делото срещу Дерек Бентли

Продължение от предишния брой

Дерек Бентли е екзекутиран през 1953 г. за убийството на полицай, извършено от негов съучастник, докато самият той не е стрелял. Присъдата му е отменена през 1998 г. след дълга кампания за изчистване на името му. Случаят се съсредоточава около обир, при който Бентли казал на съучастника си: „Let him have it!“, което било тълкувано като подбуждане да застреля полицая. Делото се превръща във фокусна точка на дебатите около смъртното наказание и тълкуването на съвместната отговорност в наказателното право.

Една студена януарска сутрин през 1953 г. Дерек Бентли, деветнадесетгодишен слабограмотен младеж, се оказва на грешното място, казва грешните думи и е обесен за убийство, което не е извършил. При опит за обир няколко месеца по-рано полицай е прострелян фатално от шестнадесетгодишния приятел на Бентли – Кристофър Крейг, който по закон не може да бъде осъден на смърт поради непълнолетие. Дерек Бентли, който не е държал оръжието, е сметнат за виновен за престъплението. Ключовото доказателство се основава на двусмислено изказване, за което няма единомислие. Когато полицаите нареждат на Крейг да предаде оръжието, Бентли уж извикал: „Let him have it, Chris!“, след което Крейг застрелял полицая. Бил ли е Бентли съучастник в убийството, както твърди обвинението, като е подбудил Крейг да стреля?

Дори и Бентли наистина да е произнесъл тези думи, те очевидно са двусмислени. Те могат да носят зловещ смисъл – „Дай му го“ звучи като реплика от гангстерски филм. От друга страна, могат да означават съвсем друго – молба Крейг да предаде оръжието си на полицаията (Watson: 2016, 41). Дали тези думи значат буквално „Дай му pistolета“, или косвено „Застреляй го“?

Но как бихме могли да знаем какво точно е имал предвид Бентли, за когото се казва, че е бил „на границата на умствената изостаналост“? В съдебнолингвистичния анализ на случая, извършен от Малкълм Култард, са посочени две предварителни условия за вината на Бентли: трябва да се докаже, че той е знаел, че Крейг носи pistolет, и че го е подбудил да го използва. Според Култард доказателството, което окончателно е убедило съдията да осъди Бентли, е езиково – полицейската стенограма на показанията на Бентли. Една-единствена дума сякаш накланя взните – определителният член. В своето изявление, въпреки че отрича да е знаел за оръжието, докато не било използвано, Бентли казал: „Не знаех, че ще използва оръжието“, в по-ранен ключов момент от разказа. В обобщението си съдията обръща особено внимание на употребата на „оръжието“ вместо „оръжие“, което според него показва, че Бентли е знаел за pistolета през цялото време, а езикът му го е издал. Благодарение на този „грешен“ член Бентли е счетен за „ненадежден свидетел“, който е имал предварително знание за оръжието и се е самоопровергал. Отнело само два дни на съдебните заседатели да решат

съдбата му и на 28 януари 1953 г. след неуспешно обжалване Дерек Бентли е екзекутиран без възможност за отмяна или отсрочка на смъртната присъда. Злощастният случай на Дерек Бентли остава едно от най-известните съдебни недоразумения във Великобритания и хвърля светлина върху това колко крехки могат да бъдат езиковите доказателства и колко податливи са на погрешни интерпретации дори и от добронамерени хора. Но все пак той е един от последните мъже, осъдени на смърт във Великобритания.

Случаят предизвиква обществено възмущение и засилва дебата срещу смъртното наказание, като мнозина твърдят, че умствената възраст на Бентли и двусмислеността на думите му правят осъдителната присъда несправедлива. През април 1997 г. британската Комисия за преразглеждане на наказателни дела (Criminal Cases Review Commission) получава заявление за преразглеждане на присъдата. След разследване комисията стига до заключението, че е допуснат сериозен пропуск – особено в обобщението на съдията, в което не се разглежда адекватно въпросът дали към момента на стрелбата все още е имало съвместно участие. Комисията смята, че обобщението на съдията не отговаря на изискванията за яснота и точност според закона и във връзка с конкретния случай, особено по отношение на указанията към съдебните заседатели за тежестта на доказване. Присъдата е препратена към Апелативния съд през ноември 1997 г., а през юли 1998 г. съдът отменя присъдата, позовавайки се на съдебна грешка.

Има ли някаква светла страна в тази мрачна история? Може би – в зависимост от гледната точка към смъртното наказание. Трайното усещане за несправедливост около екзекуцията на Дерек Бентли

значително засилва обществената съпротива срещу смъртното наказание, което в крайна сметка довежда до неговото премахване във Великобритания през 1965 г.

Когато пак във Великобритания Джени Никол изчезва през 2005 г., лингвистичен анализ показва, че текстовите съобщения, изпратени от нейния телефон, вероятно не са написани от нея, а от бившия ѝ любовник Дейвид Ходжсън. Ходжсън е осъден за убийство, като лингвистичните доказателства изиграват важна роля в обвинението. В този случай отново професор Малкълм Култард успява да покаже, че съмнителните съобщения са стилистично близки до безспорно изпратените от Ходжсън – например липсата на интервал след цифрови съкращения в изрази като „go2shop“, за разлика от „ave 2 go“ в съобщенията на Никол. Трябва да се подчертае, че доста често лингвистите анализират изключително кратки текстове, особено при телефонни съобщения, заплахи и др.

В останалата част от Европа съдебната лингвистика също намира приложение, макар и не толкова медийно разгласено, както в САЩ и Великобритания. Въпреки това има редица интересни случаи, в които езиковият анализ е изиграл важна

Лекция, посветена на практическите измерения на съвременната академична комуникация

Проф. д.ф.н. Иванка Мавродиева изнесе лекция в Пловдивския университет на тема „Професионална видимост и академичен авторитет: преподавателят в университета и онлайн“. Пред аудиторията бяха дискутирани актуални въпроси, свързани с изграждането на доверие, разпознаваемост и устойчив професионален образ в университетската и публичната среда.

Лекцията беше насочена към практическите измерения на съвременната академична комуникация, а сред основните акценти бяха общуването със студенти, поставянето на ясни граници, формулирането на убедителни послания, поведението в трудни ситуации и поддържането на ефективна колегиална комуникация. Специално внимание беше отделено и на начина, по който университетският преподавател се представя в научни и професионални формати.

В рамките на срещата проф. Мавродиева представи конкретни насоки за изграждане на силно и последователно онлайн присъствие чрез академични профили, професионален тон, публични изяви и

Лекцията премина при голям интерес

качествено съдържание. Беше подчертано, че видимостта в дигитална среда днес е неразделна част от академичния авторитет и от утвърждаването на преподавателя като експерт с ясно обществено присъствие.

Сред важните теми в лекцията бяха още развитието на контакти с институции и партньори, позиционирането на експертизата, участието в международни мрежи и сътрудничеството с чуждестранни колеги. Акцент беше поставен и върху значението на протокола, етиката и интеркултурната комуникация като ключови

елементи в съвременната академична среда.

Събитието даде възможност за полезен обмен на идеи и добри практики, като откри новите изисквания към преподавателя не само като учен и изследовател, но и като активен комуникатор, ментор и публично разпознаваема професионална фигура.

Събитието е финансирано от Европейския съюз – NextGenerationEU, чрез Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, проект № BG-RRP-2.004-0001-C01.

➔ От стр. 20

СЪДЕБНА ЛИНГВИСТИКА: ПРЕСЕЧНА ТОЧКА МЕЖДУ ЕЗИКА И ПРАВОТО

роля. В Германия например Карл-Теодор цу Гутенберг подава оставка през март, след като признава за „сериозни грешки“ в своята дисертация от 2006 г., но отрича да е преписвал. Разследване на Университета в Байройт установява, че 39-годишният мъж е нарушил стандартните изследователски практики. Очевидно е, че става въпрос за плагиатство. Гутенберг, който има титлата барон, бе един от най-популярните министри в кабинета на канцлера Ангела Меркел и бе сочен от някои за бъдещ лидер на Германия. Но след като професор от Бременския университет започва да преглежда неговия труд, възникват обвинения, че е преписал дума по дума откъс от вестникарска статия и е включил абзац от сайта на посолството на САЩ без цитиране. При по-нататъшно разглеждане се твърди, че над половината от дисертацията му от 475 страници съдържа големи части, взети от чужди източници, без да бъдат посочени. Скандалът доведе до това германските медии да го кръстят Барон Копи-Пейст, Барон цу Копиберг и Барон цу Гугълберг. В крайна сметка Гутенберг се оттегля от политиката.

Независимо от казусите, изброени дотук, които безспорно доказват значимостта и важността на лингвистичния анализ при разкриването на извършителите на престъпления или оневиняване на заподозрени, се наблюдават случаи, в които езиковият анализ води до грешен извод и до неправомерни обвинения, костващи понякога името и кариерата на неоснователно осъдения. Такъв случай е небезизвестното дело от близкото минало, свързано с атаките със спори на антракс в САЩ. Малко след терористичните атаки на 11 септември в пощенските пратки в САЩ започват да се появяват писма, съдържащи спори на антракс. Петима американци загиват, а 17 се разболяват от това, което се превръща в най-тежката биологична атака в историята на САЩ. ФБР води продължително разследване, като проверява множество следи и заподозрени.

При антракс атаките от 2001 г. лингвистичният анализ е използван погрешно, за да се свържат определени лица с писмата – особено в случая със Стивън Хатфил, бивш изследовател от Института за изследвания на инфекциозни заболявания на американската армия (USAMRIID), който е несправедливо свързан с атаките въз основа на анализ на писма от същия период. Този анализ, извършен от Дон Фостър – професор по английска литература в колежа Васар, впоследствие е опроверган, а Хатфил – оправдан и обезщетен след съдебен процес. Фостър смята, че езикът в писмата съвпада със стила на писане на Хатфил, като заключенията му са публикувани в известни списания, което предизвиква обществено подозрение. Впоследствие Хатфил е оправдан, след като завежда дело срещу медиите, публикували твърденията на Фостър. ФБР насочва вниманието си и към Брус Айвинс, друг учен от USAMRIID, използвайки лингвистичен анализ като част от делото срещу него. От агенцията твърдят, че спорите на антракс в писмата са генетично свързани с уникални щамове, които Айвинс съхранява в лабораторията си. Разследването обаче е прекратено след самоубийството на Айвинс, без да се стигне до съдебен процес, а въпросите относно достоверността на научните и езиковите доказателства остават без отговор. По-късен доклад на Национална изследователски съвет заключава, че научните доказателства сами по себе си не са достатъчни, за да се направи категоричен извод, че Айвинс е извършителят.

Подобни казуси поставят въпроси относно надеждността на научните и езиковите доказателства. Случаят с антракс атаките подчертава риска от неправилно прилагане и прекомерно разчитане на лингвистичен анализ в криминални разследвания. Макар да е ценен инструмент, важно е да се признаят неговите ограничения и да не се правят окончателни заключения само въз основа на езикови данни.

Представители на Физико-технологичния факултет са финалисти на конкурса „Лаборатория за слава“

Доц. д-р Тодорка ДИМИТРОВА

Науката се нуждае не само от открития, но и от хора, които умеят да ги разказват. Именно това е мисията на международния конкурс FameLab („Лаборатория за слава“) – платформа, която превръща сложните научни идеи в достъпни и вдъхновяващи истории. В българското издание за 2026 г. представители на Физико-технологичния факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се открояха сред най-добрите комуникатори на наука.

FameLab е международен конкурс за комуникация на науката, създаден първоначално през 2005 г. като част от Челтнъмския фестивал на науката (Cheltenham Science Festival) в Обединеното кралство. През 2007 г. конкурсът става международен чрез партньорство с Британския съвет (British Council) и започва да се провежда в различни държави по света. България е сред първите страни, които включват своето национално издание. През последните години конкурсът в България се организира от фондация „Красива наука“ с председател Любов Костова.

Подборният кръг, проведен на 20 април 2026 г. в Медицинския университет – Пловдив, събра осем участници с различен научен профил, но с обща цел – да направят науката разбираема и вълнуваща. Те впечатлиха както журито, така и публиката с оригинални теми, увереност на сцената и умение да представят сложни научни концепции по достъпен и увлекателен начин.

Оценяването беше поверено на авторитетно научно жури в състав: доц. д-р Ивайло Минев от Катедрата по анестезиология, спешна и интензивна медицина към Медицинския университет – Пловдив, доц. д-р Тодорка Димитрова от катедра „Физика“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и инж. д-р Ивайла Сопотенска – хранителен технолог, R & D специалист, комуникатор и журналист. Тяхната експертност, обхващаща както академичната наука, така и нейното практическо приложение и популяризация, осигури задълбочена и балансирана оценка на представянията. Водещи при оценяването бяха трите критерия – яснота, научно съдържание и харизма (т.нар. „трите C-та“ – Clarity, Content, Charisma).

Журито отличи ас. Борис Добрев и Стела Джелатова от Физико-технологичния факултет за финалисти, като ги допусна до националния финален кръг на конкурса.

Обща снимка на участниците и журито

молекулярна биология и ембриология, тя съчетава различни научни области в своята професионална реализация. Стела Джелатова работи във фирмата *Медигрей ООД*, която предоставя услуги за радиационен мониторинг и контрол на качеството на медицинска апаратура. Мотивацията ѝ да участва в конкурса, идва от любопитството на нейните деца – въпросите им я вдъхновяват да търси ясни и разбираеми обяснения на сложни явления.

До майсторския клас на конкурса достигат и подгласниците Детелинка Трифонова и Петър Нефтелимов.

Детелинка Трифонова, на 35 г., е докторант по информатика и специалист в областта на изкуствения интелект, машинното обучение и науката за данните. Тя вярва, че технологиите имат истинска стойност, когато намират приложение в реалния живот и подпомагат вземането на решения. За нея комуникацията на знанието е също толкова важна, колкото и самото знание.

Петър Нефтелимов, на 30 г., е биотехнолог и биопредприемач, който съчетава науката с бизнеса. Той е създател на медията *Neftelimov.com* и автор на книгата „Успехът в българския ген“. Петър е част от селекциите *Forbes България „30 под 30“*, *Дарик радио „40 до 40“* и международната класация *Business Elite Awards* за 30-те млади лидери под 30 години. Чрез участието си във FameLab той се подлага на личен тест – доколко науката може да бъде комуникирана ефективно дори при наличие на физически ограничения.

Сред участниците беше и Габриела Дамянова, магистър по медицинска радиационна физика и техника, за която любопитството е основен двигател в науката. Тя се стреми да обяснява „простите“ неща от ежедневието чрез дълбочината на научните принципи и да провокира въпроси там, където обикновено липсват.

В конкурса се включиха и трима представители на Медицинския университет – Пловдив, които допринесоха за разнообразието от теми и гледни точки.

Аглика Бяндова, на 28 години, е лекар и асистент в катедра „Патологична физиология“. Провежда следдипломна квалификация в *Harvard Medical School* и е създател на платформата *Smart Study*, където споделя съвети за ефективно учене и продуктивност. Чрез участието си в конкурса тя цели да покаже, че науката може да бъде едновременно точна, разбираема и вдъхновяваща, а лекарите могат да бъдат активни комуникатори на знание извън болничната практика.

Екатерина Кисова, на 22 години, е студентка в четвърти курс по медицина с изразен интерес към социалната медицина. Освен с обучението си тя се занимава с поезия и пише кратки разкази. Решението ѝ да участва в конкурса, е продиктувано от убеждението, че всяка възможност трябва да бъде използвана, а единственият сигурен провал е отказът от опит.

Мохамед Хюсеин Джафар, на 25 години, е арабско-ирландски студент по дентална медицина в България и стажант-стоматолог в шести курс. С особен интерес към ендодонтията, той съчетава професионалното

Борис Добрев

Стела Джелатова

Борис Добрев, на 25 години, е най-младият асистент в катедра „Физика“ и редовен докторант по физика на кондензираната материя. Неговият път в науката преминава през интереса към изкуството, който постепенно се трансформира в откриване на красотата в научното познание. Практическият му опит включва работа като технолог на оптични покрития в „Оптикс“ АД (гр. Панагюрище) и стаж в АЕЦ „Козлодуй“. Според него съвременната наука има нужда от ентузиаста, които не само създават нови технологии, но и умеят да вдъхновяват следващите поколения чрез достъпен език.

Стела Джелатова, на 33 години, е магистър по медицинска радиационна физика и техника. С предходно образование по

Разширяване на академичното сътрудничество между университетите от Балканите и Кавказ

Пловдивският университет бе домакин на едно необичайно събитие – международния дискуссионен форум „Балкани – Кавказ“, който се проведе на 30 март 2026 г. в зала „Компас“. Наименованието звучи доста екзотично, но това е проект с дълга предистория. За никого не е тайна, че традиционно Пловдивският университет е активен в рамките на международното сътрудничество по програмата „Еразъм“.

През последните няколко години катедра „История и археология“ към Философско-историческия факултет успешно реализира по тази програма партньорство с Европейския университет в Тбилиси, Грузия, особено в областта на обмена на преподаватели и студенти по археология. Също така успешно се развива и проект за Западните Балкани в рамките на програмата ЦЕПУС. По предложение на поделение „Научна и приложна дейност“ към университета се премина към консолидация на тези две платформи и в рамките на проекта ДУЕкоС бе подпомогнато провеждането на първия по рода си международен дискуссионен форум „Балкани – Кавказ“. Защо е това заглавие? По идея и двата региона имат много специфична и характерна историческа съдба като своеобразен мост и кръстопът между Изтока и Запада, в резултат на което са се случвали бурни и понякога трагични поредици от исторически събития. А от друга страна, стига се до необичайно

Доц. Валентин Петрусенко приветства участниците в зала "Компас"

Част от гостите в Бачковския манастир

съчетаване на пъстри културни, етнически и религиозни характеристики. Именно богатото разнообразие в миналото и настоящето на двата региона ги прави уникални. Благодарни сме, че НПД с помощта на проекта ДУЕкоС направи възможно институционализирането на този дискуссионен форум и финансира включването към него на нови партньори от Кавказ. Неслучайно бе избран и форматът на събитието – дискуссионен форум, където приоритет бе свободната размяна на мнения и идеи на участниците как да се развие устойчива платформа на академично сътрудничество. Една от формите му ще е подписването от ректорите на участващите университети на меморандуми за партньорство, което вече върви в изработването на обща позиция. Първоначално идеята за форума бе разискване на важни научни концепции в рамките на интеркултурната комуникация, но спонтанно събитието се фокусира върху практическото опознаване между гостите и студентската аудитория. Разбираемо регионът на Кавказ все още не е добре познат. Но също така малко знаем и за нашите съседи на Балканите. А студентската аудитория бе реално запленена от тези необичайни светове и прояви изключителна любознателност, защото събитието премина в много непринудена обстановка и спомогна за създаването на нови приятелства.

На форума присъстваха представители на университети от Грузия, Азербайджан, Северна Македония и Сърбия. За съжаление, не всички, заявили участие, успяха да присъстват, някои го направиха онлайн. Но всеобщото мнение бе, че новосъздадената платформа за сътрудничество трябва да има последователно продължение и развитие.

В рамките на това събитие имаше и няколко съпътстващи дейности. Преди него бе проведен интензивен специализиран курс по интеркултурна комуникация в чуждоезикова среда пред подбрана група студенти и докторанти. Той отново бе подкрепен от ДУЕкоС и сме благодарни на Университетската библиотека, която предостави уютната си читалня като място за провеждането му. Основни теми на курса бяха уменията за общуване и комуникация в интеркултурна среда и методиката на обучението на чужд език в чуждоезикова среда. Участниците в курса получиха сертификати, които им бяха връчени по време на форума.

Важна беше и неговата заключителна част. Гостите получиха възможност да посетят Бачковския манастир и да бъдат приети от игумена на това свято място. Нашите грузински приятели бяха буквално зашеметени от емоции, защото от училище знаят за важната роля на Бачковския манастир в религиозния живот на Грузия още от Средновековието. Въсщност това духовно общуване е най-действеният мост между нашите отдалечени и така близки региони. Вече след като отминаха емоциите от общите ни преживявания, успех да видя непосредствената реакция на грузинските ни приятели в социалните мрежи. Това са стотици снимки от Пловдив и университета. И истинско благоговение за ролята на бачковската света обител и сегашните измерения на нашето искрено приятелство.

Инициатор и координатор на дискуссионния форум „Балкани – Кавказ“: доц. д-р Валентин ПЕТРУСЕНКО, Катедра „История и археология“

➔ От стр. 22

Представители на Физико-технологичния факултет...

си развитие с активна ангажираност в различни инициативи и се отличава с желание да представя знанията си пред аудитория и да участва в публични научни формати.

Подборният кръг на конкурса „Лаборатория за слава“ се провежда във Варна, Пловдив и София. Финалистите ще преминат специализиран майсторски клас, воден от британската изследователка и комуникатор на науката Джоана Багневска и български актьор, преди да се явят на националния финал на конкурса, който ще се проведе на 17 май 2026 г. като заключително събитие на XVI Софийски фестивал на науката в Sofia Tech Park. Един от десетимата финалисти ще представи България на международния конкурс в Челтънъм.

Успехът на участниците от Пловдив е още едно доказателство, че съвременната наука не се изчерпва с лабораториите – тя оживява, когато бъде разказана. Физико-технологичният факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ е сред най-активните в популяризацията на научни знания в страната. През годините негови представители са достигали до националния финал на конкурса „Лаборатория за слава“ (FameLab), сред които Тодорка Димитрова, Стефан Николов, Анелия Дакова и Красимир Витларов, което показва, че факултетът не само подготвя висококвалифицирани учени, но и насърчава уменията да комуникират науката по увлекателен и достъпен начин.

Езиковед и родополог

120 години от рождението на доц. Стайко Кабасанов

За родопчанина родното е свещено. Такова впечатление създават и публикациите на доц. Стайко Кабасанов, чиято изследователска дейност изпъстря научния му лик в родолюбиви форми на отношение към българския език и диалектната старина. Равновесно е отдаден на диалектологията и методиката, където прокарва пътища и десетилетия наред ратува за благозвучните съкровища от Орфеевите земи и книжовноезиковите познания. Автор е на преиздавани монографични изследвания в областта на методиката на обучението по български език и на запомнящите се диалектоложки изследвания „Говорът на с. Момчилковци, Смолянско“ и „Един старинен български говор. Тихомирският говор“.

В попрището на просветата първоначално бъдещият доцент Кабасанов, роден на 22 март 1906 година, е учител. Дарява знания в родното си село, в Кърджали, следват преподавателски години в Американския колеж – Симеоново. Идва и пловдивският период – в Мъжката и Девическата гимназия. След това става асистент в Софийския университет. Основополагаща за българската лингводидактика е книгата му „Методика на обучението по български език“, като значителна роля изиграва и „За обучението на литературен български език в диалектна среда“.

За връзката роден говор – книжовен език, особено в духа на тогавашното време, ярко е написаното в спомените му за университетските преподаватели Александър Теодоров-Балан, Йордан Иванов и Любомир Милетич. Частта за Балан ни разкрива: „Одобри, че съм преподавател по методика, защото съм се занимавал и с диалектология. Повтори схващането си, че родният език най-трайно и съзнателно се усвоява от учениците, когато се излиза от езиковия им запас, сиреч от родния им говор: „Танали така съм ви учил“. Тези спомени побират фактите на прекия участник в събитията и отношението на почитателния студент по славянска филология. Може би точно в закономерността на приемственост се вписват най-плътното думите на известния специалист по методика на обучението по български език проф. Кирил Димчев: „Тълкуването на посланията в трудовете на изтъкнатия българист ни помага да направим по-резултатен прехода между настоящето и бъдещето. (...) Публикациите на Ст. Кабасанов (повече от 150 на брой) са израз на трайния му интерес към диалектологията и към методиката на обучението по български език (МОБЕ). В изучаването на родния говор на учениците, в проучването на техните идиолекти именитият езиковед търси предпоставки за изграждане на резултатни методически системи. Диалектологът Ст. Кабасанов положи началото на преоткриване на родопските говори“.

Изследването за родния момчилковски говор започва при акад. Любомир Милетич. Той дава положителен отговор за публикация в редактираната от него поредица „Известия на Семинара по славянска филология“, макар че текстът излиза по-късно, вече в разширен вариант, в „Известия на Института за български език“.

Родопските говори привличат с чара на старинните особености. Показателна за усета му към тях е реакцията на Милетич, когато се е запознал с описанието на момчилковския говор, зададен като студентска писмена работа. Авторът споделя: „Поиска ми написаното. След няколко дни ме извика и конкретно посочи какво той не е казал или неточно е казал“. Монографията на Милетич Die Rhodopemundarten der bulgarischen Sprache е публикувана през 1912 г. на немски език и с предговор от Ватрослав Ягич. През 2013 г. книгата е издадена у нас, а преводът на български е магистърски проект на Енчо Тилев, впоследствие д-р по филология и доцент по славянско езикознание. През 1986 г. в Смолян се провежда научната конференция с международно участие „Родопските говори и тяхното значение за историята на българския език и славянската филология“. В доклада си доц. Кабасанов нарича Милетичевата книга „класически труд за родопските говори“, който „разкри пред широката научна свят езиковото богатство и значението на тези говори“.

Интересът на Стайко Кабасанов към залежите от езикови ценности из родопските ширини остава траен. Неговата статия „Езикът на Кирила и Методия в родопските говори“ е доказателство за отношение към историческото: „Архаичният им облик ги прави най-близки до старобългарския език на Кирила и Методия“. Този език, който през вековете побира облици на редакции, е близък до него и като богослужебен. Поп Костадин, бащата на изследователя, спечелва почитта на момчилковци, сред първите публикации на сина му стои авторският подпис „Ст. п. Костадинов“.

Фолклорното начало на диалекта привлича неговото внимание към езиково-стиловите признаци на родопската народна песен и значението на среднородопския фолклор за българската езикова история. Редактор е на известната антология с родопски народни песни „Дето са солзи капали, тамо ще песен да никне“.

Прегледът на писаното за доц. Кабасанов потвърждава неговия съсредоточен поглед. Той е част не само от радетелите за усвоен книжовен български език, бидейки университетски преподавател методист, но и продължител на стореното

от Христо Попконстантинов, Васил Дечов и особено от Стою Н. Шишков за родопознанието. Кабасанов е уловил синкретичната му личност: „Етнографът, историкът, диалектологът-езиковед у Шишков се сливат в едно и създават неговия образ в нашето съзнание и в нашата наука като неделим и цялостен р о д о п о л о г“.

Във времената на модерни употреби родополог и родопология държат престиж. За тяхното формиране и изпълването им със смисъл в много голяма степен стои приносът на Стайко Кабасанов, чието дело е дало енергиен резонанс за хуманитаристиката със смолянско ядро. През 2001 и 2006 година Филиалът на Пловдивския университет в Смолян става домакин на две забележителни конференции. Текстове от тях са публикувани в „Обучението по български език в началото на XXI век (в памет на доц. Стайко Кабасанов)“ (Смолян, 2001) и „Филологически и методически изследвания (доклади от международната научна конференция, посветена на 100-годишнината от рождението на доц. Стайко Кабасанов)“ (Смолян – Люблин, 2007). Неговото наследство е не само в монографиите и периодиката, но и като част от фонда на Държавния архив – Смолян. Наследство на филологическата ни наука са принадлежността на създаденото от него за добрите традиции на българистиката и чрез нея за славянската филология, тълкуванията на отличителни фонетични и граматични особености в системата на родопските говори и благодарчивите им прояви във фолклорните произведения. Език, който все повече е стожер сред знаците на родната ни етнологура.

Снимката е от списание „Родопи“, 1987 г., паралелно с текста на доклада му от смолянската конференция, 1986 г.

С поредица от инициативи Пловдивският университет популяризира приносите на Ангел Букорещлиев

Множество прояви – публични лекции, кръгла маса и концерт, включваше програмата на катедра „Музика“ към Педагогическия факултет, с която се целеше популяризиране на приноса на Ангел Букорещлиев – бележита личност за българската култура. Отделните събития се проведеха на 20 и 21 март 2026 година рамките на проект по програма „Културно наследство 2025“ на Националния фонд „Култура“. Партньори в инициативата бяха Регионалният етнографски музей (РЕМ), Държавният архив, Народната библиотека „Иван Вазов“, Хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“, Националното училище за фолклорни изкуства в Широка лъка, Средното училище „Любен Каравелов“, Пловдивското певческо дружество „Ангел Букорещлиев“. Чрез интегрирането на научноизследователска, образователна и художественотворческа дейност се търсеше изграждането на цялостна визия за влиянието на Ангел Букорещлиев за развитието на любителското и професионалното музикално изкуство в Пловдив. В различните формати участваха видни специалисти в съответната област, но също така студенти и ученици, които правят своите първи стъпки в изследователското поле на науката.

Публичните лекции, изнесени от Лора Христозова – РЕМ, Пловдив, и доц. д-р Полина Антонова – Нов български университет, представиха пред аудиторията Ангел Букорещлиев чрез запазените архивни документи и снимки, очертах неговия житейски път и значимостта му като първия български професионален пианист.

Кръглата маса събра в Етнографския музей изявени учени и преподаватели, посветили

Ангел Букорещлиев е роден в с. Плевня, Драмско (Гърция) през 1870 г. Той е композитор, хоров и оркестров диригент, клавирен педагог, музикален фолклорист, един от пионерите на българската професионална музика; обществен деец.

Учи в Пражката консерватория орган, пиано, композиции и теоретични дисциплини. Установява се в Пловдив; назначен е като учител в гимназия „Александър I“ (1894). Той е първият български изпълнител на произведения за пиано на концертен подиум. Създава Пловдивското певческо дружество (1896), чийто ръководител е близо 50 години. Разработвайки музикалния фолклор, композира хорови творби – песни и китки. Записва над 2500 народни песни от Родопите, Средногорieto и Югозападна България. Нотира 461 народни песни, публикувани със студия-предговор под заглавие „Среднородопски песни“ в „Сборник за народни умотворения и народопис“ (1934). Редактор е на месечника „Музикален сборник“ (1902) от песни за еднородни и смесени хорове, а също и сътрудник на вестник „Южно небе“ (1924), орган на Дома на изкуствата и печата. Остава в Пловдив до края на живота си (1950).

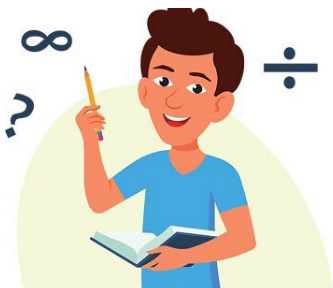
Из „Пловдивска енциклопедия“ на Георги Райчевски

свои изследвания на музикалната култура на Пловдив и многостранната дейност на Ангел Букорещлиев: д-р Андрей Андреев – музиколог, доц. д-р Полина Антонова – НБУ, доц. д-р Антония Балева, доц. д-р Диана Петкова и д-р Здравка Хвърката – ПУ, Лора Христозова – РЕМ, Пловдив, Наташа Костадинова – ръководител на отдел в Държавния архив – Пловдив, Ралица Димитрова – учител по история в ХГ „Св. св. Кирил и Методий“. Свои проучвания представиха и студенти от музикалните специалности на Педагогическия факултет и ученици от ХГ „Св. св. Кирил и Методий“.

Финалното събитие беше концертът, който се проведе в залата на Пловдивското певческо дружество. Прозвучаха някои от песните, записани от А. Букорещлиев по време на неговите етнографски експедиции и по-късно обработени и включени в хорови китки. На сцената на първия светски хор в България, основан през 1896 година, се представиха народният хор към СУ „Любен Каравелов“ с диригент Георги Найденов; студентският народен хор към Педагогическия факултет, катедра „Музика“, диригент д-р Станка Даутовска; хорът на ППД „Ангел Букорещлиев“, диригент: Илиян Тиганев; народният хор към НУФИ в Широка лъка, диригент: Ганчо Гавазов.

Резултатите от изследователската и образователната дейност по проекта ще бъдат систематизирани и публикувани в сборник.

Отлично представяне на студенти от ФМИ на Международната олимпиада по финансова и актюерна математика

В оспорвана надпревара възпитаниците на Факултета по математика и информатика се представиха много силно на Международната олимпиада по финансова и актюерна математика. Стефания Иванова Михайлова, студентка в 3. курс, специалност „Соф-

туерни технологии и дизайн“, завоюва първо място, а Момчил Богданов Видолов, студент във 2. курс, специалност „Математика“, се класира на второ място. Форматът на състезанието включва 5 задачи със затворен отговор, 1 задача с вписване на отговор и 1 задача с подробно описание на решението, като тества знанията на студентите по финансова математика, застраховане и актюерни изчисления.

Учредители на олимпиадата през 2016 г. са Икономическият универ-

ситет – Варна, и Висшето училище по застраховане и финанси – София. Тематиката на олимпиадата е свързана като правило с битовата финансова дейност на групите участници: динамика на цените и инфлацията; кредити и условия за тяхното срочно погасяване; движение на финансови средства и плащания; инвестиции; застраховане; влогове и операции с влогове; динамика на процентни ставки.

Ето една примерна задача от олимпиадата.

Задача. Бизнесмен има възможност да инвестира 22 000 € в един от два проекта. При първия проект след една година ще получи приход от 5000 €, след втората година – 10 000 €, и след третата – 8000 €. При втория проект след една година ще получи доход от 10 000 € и след втората – 12 500 €. Да се намери положителната разлика между нетните настоящи стойности на двата проекта, ако средната годишна доходност на подобни активи е 1,2%.

a) 22 300 €, b) 337 €, c) 237 €, d) 200 €, e) 0 €.

Мисловно пътешествие из дебрите на паметта и себепознанието на руската емиграция от ХХ век

Доц. д-р Елица МИЛАНОВА

Книгата на Зоя Иванова *Памет и себепознание в еготекстовете на руски писатели емигранти във Франция (Първата половина на ХХ век)** насочва вниманието на читателя към слабо изследваните в българското литературознание жанрове на *еготекста* – мемоари, автобиографии, литературни портрети и др. Монографията възкресява спомена за знакови фигури от *Първата вълна* на руската емиграция и разглежда винаги актуалния проблем за постигането на себепознание, този път през паметта за миналото. Материален носител на паметта и инструмент на самопознанието са *еготекстовете* на трима емблематични представители на руската емиграция: *Живи лица* на Зинаида Гипиус (1924), *Автобиографична проза* на Марина Цветаева (1933 – 1936) и *Некропол* на Владислав Ходасевич (1936).

Зоя Иванова поема ролята на литературен, философски и духовен водач на читателя през лабиринтите на паметта на творци, чиито животи са белязани от превратностите на историята и драматизма на личните им съдби.

Първата глава на монографията е структурирана в две части, проследяващи социокултурния феномен *руска емиграция* и понятието *еготекст*.

Осмислянето на феномена руска емиграция е ключово за последващия анализ на *еготекстовете*. Сподейки възгледите на О. Демидова, Зоя Иванова представя модела на руската емиграция като аналог на старозаветния библейски *Изход* с неговата божествена предопределеност. Тази аналогия аргументира и подбора на терминологичен апарат – навсякъде в изследването „се използва терминът емиграция, а не имиграция, тъй като се акцентира върху „Изхода“, върху процеса на напускане на родината и виртуалното ѝ пренасяне на територията на страните на разсейване“.

Формиралата се в резултат на *Първата вълна* на емиграция „Задгранична Русия“ (т. нар. „Русское Зарубежье“) се разглежда в монографията като безпрецедентен феномен на „страна извън държавата“ с виртуални граници, но запазила ключовите материални белези на руската идентичност. В контекста на „Задгранична Русия“ терминът *емиграция* разширява своето изконно значение и се превръща в „своеобразна сплав от постоянно диалогизиращи философски, психологически, емоционални, антропологични, естетически, литературни и културни пластове“. Авторката прави подробен анализ на различните аспекти на миграционните процеси – на философската страна, проявяваща се в аксиологичните и екзистенциалните им първопричини; на психологическия елемент, обхващащ душевните терзания и травмата от адаптацията; на сантименталния аспект, породил нуждата да се търси убежище в спомена за миналото; на антропологичната същност, свързана с формирането на различна идентичност, белязана от нуждата да се реконструира родното в нов хабитат; на нравствената страна, апелираща към запазване на моралните и културните нагласи, които да поддържат руското самосъзнание в емиграция. Разгледани са и понятията като *изселване*, *бежанство*, *невъзвращенци*, *културно гнездо*, за да се стигне до извода, че „независимо от характера и подбудите, до средата на 20-те години на ХХ век емиграцията е с визия, че е временно явление. Бъдещето е с неясни контури, а миналото се превръща в колекция от спомени и оцелява в паметта, която го експлицира в настоящето“.

Проявявайки висока степен на сетивност и дълбоко разбиране на душевността на емиграцията, Зоя Иванова успява да създаде за читателя ярка картина на безпрецедентния характер на едно „отечество на паметта“, търсецо изход не само заради физическо оцеляване, а и в опит да съхрани свят, който вече съществува само в спомените му. Паметта се превръща в убежище на руската идентичност с културата на миналото.

Във втората част на първата глава се изследва *еготекстът* като място на памет и модус на себепознание. Направен е подробен преглед на съществуващите до момента тълкувания на различни автори за сродните понятия *еготекст* и *егодокумент*.

Самата Зоя Иванова споделя възгледите на И. Бондар за семантична неравнозначност между *егодокумент* и *еготекст* и избира да използва в книгата термина *еготекст*, при който у читателя не възниква асоциация с исторически източници, съдържащи елементи на административно-деловия стил. С изключителна прецизност са изведени основните

критерии, според които един текст може да бъде отнесен към *еготекстовете* – прозаичност; автор свидетел или пряк участник в преживяното; описание на реални събития; първолично или третолично повествование; фундаментална роля на паметта (а не на въображението) като източник на съчинението; ретроспективност и субективност. Инвентарът на *еготекстовете* се определя според това дали са свързани със себепознанието на авторите. „Менталното споделяне, изповядване, общуване или спомняне на „аз-а“ е посоката, водеща към себепознанието.“ Към жанровете на *еготекста* са причислени „мемоари, автобиографии, дневници с изповедален характер, литературен портрет, някои видове писма, които в качеството си на творческа експликация в първолична форма разбулват скрити аспекти от психологията на „аз-а“, като извеждат на показ вътрешния му глас (съкровени мисли, преживявания, чувства)“.

С присъщите си литературен усет и изследователска проникателност З. Иванова обобщава: „[...] *еготекстовете* са израз на резервите на паметта, а затова са и място, където писателят се себеразкрива и себепознава“.

Втората глава е ядрото на монографията. Тя е разделена на три части, посветени на паметта и себепознанието в творчеството на Зинаида Гипиус (1924), Марина Цветаева (1933 – 1936) и Владислав Ходасевич (1936).

В първата част е изследван моделът на себепознание на Зинаида Гипиус в сборника с литературни портрети *Живи лица*. Като мотив за избора си З. Иванова посочва „желанието да се представи една неповторима индивидуалност, известна както с външната, така и с вътрешната си екстравагантност“. Тази екстравагантност може да се тълкува и като външен израз на основната тема на духовните и литературните търсения на З. Гипиус – измеренията на свободата – от чисто физическите усещания до трансформирането им в чувство за независимост; от любовта към себе си през любовта към Бога до идеята за свободата на родината като висша ценност.

Анализът на *Живи лица* отправя на пътуване през спомените за често смутната интеракция на З. Гипиус с ярки фигури на руската литература, като А. Блок, А. Бели, В. Брюсов, В. Розанов, Ф. Сологуб, А. Вирубова и др. Чрез паметта за Другия е разкрита противоречивата ѝ същност. Пристрастният поглед на мемоаристката при описанието на хора и събития разкрива живото лице на самата З. Гипиус, която пламенно отстоява личното си пространство и не проявява толерантност към несподелящите възгледи ѝ.

Хроникьор на Сребърния век, разпространител на основните принципи на руския символизъм, поетеса с водеща роля в литературния и обществения живот, която използва мъжколична форма в творчеството си, кокетка, театралничеща в ежедневно общуване, „вещица“ в очите на Троцки, жена, поразила Н. Бердяев с дуалистичната си същност, съчетаваща добри обноски и „змийска студенина“, Зинаида Гипиус оживява на страниците на монографията, за да провокира читателя така, както е провокирала съвременниците си – „със силата на своето остроумие и с предизвикателното си поведение“.

Втората част, озаглавена „*Еготекстът* на М. Цветаева *Автобиографична проза* като място за памет и път към себепознание“, е посветена на поетесата, избрала самотния живот на отшелник на руската емиграция – недооценена, неразбрана, непризнана от останалите творци, отчуждена от собственото си семейство, но ярна на принципа, че трябва „сама да твори

Отборът на университета постигна най-големия си успех на състезанието по международно право „Филип С. Джесъп“

След отличното си представяне на националните кръгове отборът на Пловдивския университет показа класа и на световно ниво в най-престижното състезание по международно право „Филип С. Джесъп“ (Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition), проведено от 28 март до 4 април 2026 г. във Вашингтон, САЩ. Отборът бе в състав: Анна Айлова, Борислав Арабаджиев, Дебора Михалева, Мирослава Боева и Павел Василев, с треньори Вяра Трифонова и Тодор Рогошев. При участието на повече от 900 отбора от цял свят до международните кръгове достигнаха малко над 160.

С три победи и един изключително оспорван мач срещу четвърфиналистите от Австралия нашият отбор се класира на 39-о място в света и достигна до елиминационните кръгове. Писмените защити също получиха високо международно признание – седмо място в класацията за писмени защити. Много силно бе представянето и на другия български отбор – на Нов български университет, който се класира на трето място за писмени защити.

След приключването на състезанието студентите споделят: „За нас беше истинска гордост да чуем „от България...“ цели пет пъти по време на различните обявявания на международните кръгове. Ще направим всичко възможно това да продължи и напред.“ За големия си успех бяха поздравени и от посланик Гургана Караджова, постоянен представител на Република България към Организацията на обединените нации в Ню Йорк, където те гостуваха.

Членовете на отбора изказват благодарност за подкрепата на Юридическия факултет и на Сдружението за международни състезания по право за отличната организация на националните кръгове, както и на своите колеги и близки.

Отборът на Пловдивския университет

Студентският съвет на Филиала в Смолян проведе конкурс, посветен на 3 март

По инициатива на Студентския съвет към Филиала на Пловдивския университет в Смолян беше организиран ученически конкурс на тема „3 март – свободата, разказана за деца“. В инициативата взеха участие ученици от 7-и до 12-и клас в училища от областта, които представиха авторски разработки (презентации), насочени към достъпното и вдъхновяващо представяне на освобождението на България пред най-малките.

Носителят на първа награда Алекс Митев заедно с организаторите

Постъпилите проекти се отличиха с високо ниво на креативност, задълбочено познаване на историческата тематика и отговорно отношение към националните ценности.

Оценяващата комисия, включваща в състава си преподаватели и студенти, присъди първо място на Алекс Александров Митев от ПГ „Васил Димитров“ – гр. Мадан. Второ място зае Аниса Мехмедова Шекирова от СУ „Христо Ботев“ – с. Чепинци, а на трето място бе класиран Даниел Дурев, също от СУ „Христо Ботев“ – с. Чепинци. Отличените участници в конкурса получиха грамоти и награди.

Организаторите изразиха своята признателност към всички участници и техните преподаватели за проявената ангажираност и приноса им към утвърждаването на историческата памет и националното самосъзнание сред младото поколение.

Мирена ЗОТЕВА
председател на Студентския съвет

➔ От стр. 26

Мисловно пътешествие из дебрите на паметта...

битието си, следвайки своето призвание и повика на изконната си същност“. В *Автобиографична проза* са събрани дванадесет щриха на паметта, акцентиращи върху спомените от детството. Самата М. Цветаева възприема детството като време на прозрение, когато е открила предопределеността си, породена от творческия талант. М. Цветаева се фокусира върху търсенето на своя минал аз, „анализира причините за трагичната си съдба, като ментално репродуцира паметни за себе си моменти, въздействали за формирането на отношението ѝ към живота и околните. Припомняйки ранните си години, мемоаристката сякаш прави равносметка дали е успяла да реализира обещанията или клетвите на детското Аз“. Експликацията на себепознанието при Марина Цветаева идва и под формата на изповедите ѝ, събрани от Цв. Тодоров в сборника *Живот в огъня*, който също става обект на изследване в монографията.

Зоя Иванова успява едновременно да навлезе в дълбочината на *еготекстовете* на Марина Цветаева, да съпреживее с нея и чрез нея, но заедно с това да се дистанцира от поетесата достатъчно, за да рационализира духовния опит и да подложи на психологически и фактологичен анализ „тъканта на наративите“, реконструираща фрагменти на паметта чрез ритуали на спомняне, видения и митотворчество.

Третата част насочва вниманието на читателите към отражението на аза в света на Другия през *Некропол* на Владислав Ходасевич. Докато З. Гипиус и М. Цветаева търсят убежище в паметта за миналото, Вл. Ходасевич е самото възплъщение на литературната памет. Перото му увековечава образите на емблематичните творчески идентичности на Сребърния век. В монографията творбата на Владислав Ходасевич се разглежда не просто като *еготекст* и път към самопознанието, но и

като финален щрих към редицата портрети, представени от З. Гипиус. Самата Зоя Иванова посочва, че *Живи лица* и *Некропол* са „антонимични в семантично отношение и в настоящото изследване биха могли да се разпознаят като две части на общ културологичен контекст“. Съвсем органично в целия текст на третата част е вплетено сравнението между маркираните от субективната оценка на З. Гипиус спомени и привидно неутралната мемоаристика на Вл. Ходасевич. Увековечавайки палитрата от образи на Сребърния век, Вл. Ходасевич увековечава и собственото си присъствие в него. Зоя Иванова много точно отбелязва, че „след като мемоаристът изгражда отношения с културата, на която принадлежи, постига себепознанието си през общуването и чрез връзките си със света на символизма“.

Трите части на монографията образуват символично цяло между манифеста на живота, спомена за детството като еманация на носталгията по миналото и силата на паметта над смъртта. Чрез представянето на трите *еготекста* се разкриват три модела на себепознание и три разновидности на паметта – асоциативната, емоционална, селективна памет в творчеството на З. Гипиус; емоционалната, осезателна, цветова памет в актовете на спомняне на М. Цветаева и асоциативната мемоарна памет при Вл. Ходасевич.

В книгата си Зоя Иванова прави едно изследване на пътищата на себепознание през паметта на автори от руската емиграция, но с него отключва механизмите на самопознание и у самите читатели.

*Зоя Иванова. *Памет и себепознание в еготекстовете на руски писатели емигранти във Франция (Първата половина на ХХ век)*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2025, 246 с. ISBN 978-619-281-050-4.

Кинофорумът „Славянско кино“ представя интересни филмови заглавия пред студенти и ученици

Катедра „Славистика“ към Филологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ възобнови утвърдената дългогодишна културна инициатива – кинофорума „Славянско кино“, който се провежда всеки понеделник в сградата на Ректората и е по идея на преподавателите от катедрата.

И тази година форумът има за цел да прожектира филми от сръбската, полската и чешката кинематография, разкривайки езика и културата в тяхната естествена среда и допълвайки академичното обучение в специалността „Славистика“ към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ – специалност с дългогодишна традиция и утвърдено място в хуманитаристиката в България, която съчетава изучаването на два или повече славянски езици (чешки, полски, сръбски), литература и култура в широк културно-исторически контекст.

Първите две прожекции събраха студенти и преподаватели от различни специалности и факултети, ученици от Математическата гимназия „Академик Кирил Попов“ – гр. Пловдив, Хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ – Пловдив, както и много други любители на киното, като предложи пространство за среща със съвременната славянска култура, през призмата на киноизкуството.

Началото беше поставено с филма „Две сестри“ (Полша – Украйна, 2024, реж. Лукаш Карвовски) – емоционален разказ за семейните връзки, изпитани в условията на война, който провокира размисъл върху прошката, отговорността и човешката близост.

Част от публиката преди началото на филма

След него зрителите се потопиха в духа на сръбската традиция със „Славата на Ивко“ (Сърбия, 2005) – екранизация по творба на писателя Стефан Сремац, която с хумор и колорит пресъздава балканската празничност и социалните отношения.

Третата прожекция е на чешкия игрален филм „Желари“ (Чехия, 2003, реж. Ондřej Троян), който предлага по-драматичен и психологически наситен поглед към темите за идентичността, избора и вътрешната трансформация.

Актуална информация за нея, както и за следващите прожекции можете да откриете на сайта на Филологическия факултет на Пловдивския университет: <https://uni-plovdiv.bg/>, както и във фейсбук страницата: „Славистика в Пловдивския университет“.

Насърчаваща научното развитие и активното културно участие на студентите, катедра „Славистика“ създава стабилна академична среда, която кинофорумът „Славянско кино“ разширява, като създава възможности за неформално общуване, обмен на идеи и изграждане на общност около интереса към славянския свят.

Събитието е отворено за всички с интерес към славянските езици, култури и кино. В съвременния контекст подобни инициативи обогатяват университетския живот и изграждат мостове между култури и поколения, утвърждавайки кинофорума като значимо културно събитие.

Светла ДЖЕРМАНОВИЧ
Катедра „Славистика“

Книга, която интерпретира изразяването на киното чрез текста, обединявайки кинознание и езикознание

Наскоро излезе от печат книгата на д-р Ангел Маринов „Специфика на филмовия диалог и превод“, която е разширен вариант на неговата дисертация, защитена през 2009 година. Той е възпитаник на Пловдивския университет, където завършва специалността „Славянска филология“ (сега „Славистика“) и в продължение на две години е хоноруван преподавател.

Още от студентските си години Ангел Маринов сътрудничи активно на вестник „Пловдивски университет“. Впоследствие придобива следдипломна квалификация по кинознание в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. От 2015 до 2019 година работи в Министерството на културата като сътрудник в Българския културен институт в Прага, Чехия. Понастоящем е ръководител на секция „Езиково обучение“ към Департамента за езикова подготовка на студентите в Аграрния университет.

Книгата е посветена на светлата памет на двама знакови за него преподаватели от Пловдивския университет – доц. д.ф.н. Петя Бъркалова (която е научен ръководител по време на докторантурата му) и проф. д-р Иван Чобанов. В откъса „На студентската банка“ в уводната част той изказва също така благодарност на множество преподаватели във Филологическия факултет, за които е запазил ярки спомени.

Ето какво пише за автора и

книгата известният кинокритик и преподавател в НАТФИЗ проф. д.н. Божидар Манов: „Специфика на филмовия диалог и превод“ има безспорни изследователски качества и голямо практическо значение, тъй като непрекъснато се превеждат стотици филми за кинорежата, за телевизионно и интернет разпространение. Научноприложният характер на текста обуславя неговата реална необходимост и всекидневна полза. Авторът д-р Ангел Маринов със своята двойна квалификация като филолог и киновед много точно анализира сложния проблем за диалогичната реч на екрана и нейния превод. Информацията за практиката в световното кино е респектираща с позоваване на забележителни изследователи като Бела Балаж, Рудолф Арнхайм, Ян Мукаржовски, Роман Якобсон, Всеволод Пудовкин, Борис Айхенбаум, Йежи Теплиц и много други. А примерите с филми на емблематични режисьори като Сергей Айзенщайн, Дейвид Уърк Грифит, Чарли Чаплин, Фриц Ланг, Алфред Хичкок, Рене Клер, Малсел Карне, Мартин Скорсезе, значими имена от чехословашкото кино или самобитни творци като братя Маркс, са убедителни и безспорни. Авторът познава много добре реалната преподавателска практика през различните технологични периоди – от класическото субтитриране с надписи до съвременните дигитални системи за екранен превод“.

Пожелаваме много здраве и успехи на автора и да бъде все така всеотдаен в своята работа!

Вестник „Пловдивски университет“

ISSN 2815-4592 (print), ISSN 2815-4606 (web)

Главен редактор: Тильо Тилев, тел. 032/261 477

Електронна поща: tiliotilev@uni-plovdiv.bg; vestnik_pu@abv.bg

Коректор: Гергана Иванова. Предпечат: Валентина Ангелова

Печат: Пловдивско университетско издателство

Адрес на редакцията: Пловдив, ул. „Цар Асен“ № 24

